

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ekonomická fakulta

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2010

Alžběta Farkačová

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ekonomická fakulta

Katedra obchodu a cestovního ruchu

Studijní program: B 6208 Ekonomika a management

Studijní obor: Obchodní podnikání – specializace Cestovní ruch

Typologie rekreačních středisek v turistickém regionu Vysočina

Vedoucí bakalářské práce:

RNDr. Blažena Gehinová

Autorka:

Alžběta Farkačová

2010

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
Ekonomická fakulta
Katedra obchodu a cestovního ruchu
Akademický rok: 2008/2009

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Alžběta FARKAČOVÁ**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Obchodní podnikání**

Název tématu: **Typologie rekreačních středisek v turistickém regionu Vysočina**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Analyzovat složky primární a sekundární nabídky cestovního ruchu ve zvoleném území. Na základě provedené analýzy potřeb a požadavků návštěvníků navrhnout nový produkt cestovního ruchu.

Metodický postup:

1. Studium teoretických východisek řešeného problému
2. Situační analýza území
3. Analýza potřeb a požadavků návštěvníků
4. Návrh optimální nabídky cestovního ruchu pro vybraná rekreační střediska

Rámcová osnova:

1. Úvod. 2. Cíle a metodika. 3. Literární rešerše. 4. Analýza a syntéza poznatků z vlastního zkoumání. 5. Vlastní návrhy. 6. Závěr. 7. Seznam literatury. 8. Přílohy.

Rozsah grafických prací: **dle potřeby**
Rozsah pracovní zprávy: **30 - 40 stran**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

- GEHINOVÁ, B.** *Geografie cestovního ruchu*. České Budějovice: Ekonomická fakulta JU, 2008.
- HESKOVÁ, M. a kol.** *Cestovní ruch*. Praha: Nakladatelství Fortuna, 2006.
- HORNER, S., SWARBROOKE, J.** *Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času*. Praha: GRADA Publishing, 2003.
- KIRAL'OVÁ, A.** *Marketing destinace cestovního ruchu*. Praha: Ekopress, 2003.
- KOZEL, R.** *Moderní marketingový výzkum*. Praha: GRADA Publishing, 2006.
- Koncepce státní politiky cestovního ruchu v České republice na období 2007-2013*. Praha: MMR ČR, 2006.
- VYSTOUPIL, J. a kol.** *Atlas cestovního ruchu České republiky*. Praha: MMR ČR, 2006.

Vedoucí bakalářské práce: **RNDr. Blažena Gehinová**
Katedra obchodu a cestovního ruchu

Datum zadání bakalářské práce: **15. února 2009**

Termín odevzdání bakalářské práce: **15. dubna 2010**

prof. Ing. Magdalena Hrabánková, CSc.
děkanka

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studěnská 13 (e)
370 05 České Budějovice
IČ 600 76 658, DIČ CZ60076658

Ing. Kamil Picha, Ph.D.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 16. března 2009

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Typologie rekreačních středisek v turistickém regionu Vysočina“ vypracovala samostatně na základě vlastních zjištění a materiálů, které uvádím v seznamu použité literatury a zdrojů.

Dále prohlašuji, že v souladu s § 47 b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou na veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích

.....

Alžběta Farkačová

Poděkování

Děkuji vedoucí práce RNDr. Blaženě Gehinové za cenné rady, připomínky metodické vedení práce. Také těm, kteří mi ochotně pomáhali a poskytovali potřebné informace pro zpracování tématu a všem, kteří mi po celou dobu studia byli oporou.

OBSAH

1 Úvod.....	1
2 Cíle a metodika práce	3
2.1 Cíle	3
2.2 Hypotézy	3
2.3 Metodika	3
3 Lite ránní přehled.....	5
3.1 Cestovní ruch	5
3.2 Typologie cestovního ruchu.....	6
3.3 Předpoklady rozvoje cestovního ruchu.....	6
3.4 Nabídka cestovního ruchu.....	7
3.5 Produkt.....	8
3.6 Marketing	10
3.7 Destinace cestovního ruchu	11
4 Vymezení turistického regionu Vysočina.....	15
5 Nabídka cestovního ruchu v turistickém regionu Vysočina	17
5.1 Analýza složek primární nabídky	17
5.1.1 Přírodní předpoklady a atraktivity cestovního ruchu.....	17
5.1.2 Kulturně-historické a kulturně-společenské předpoklady a atraktivity cestovního ruchu	22
5.2 Analýza složek sekundární nabídky.....	25
5.2.1 Turistická supra-struktura	25
5.2.2 Turistická infrastruktura.....	26
5.3 Historický vývoj a tradice rekreační funkce	29
5.4 Význam středisek cestovního ruchu v turistickém regionu Vysočina	29
5.5 Typologie středisek cestovního ruchu v turistickém regionu Vysočina	30
5.5.1 Rekreační střediska	30
5.5.2 Městská střediska	33
5.5.4 Chatové lokality	37

5.5.5 Výletní místa	37
6 Analýza potřeb a požadavků návštěvníků	47
6.1 Interpretace výsledků dotazníkového šetření	47
6.2 Celkové vyhodnocení dotazníkového šetření	55
6.3 Zodpovězení hypotéz	55
6.4 Optimální nabídka cestovního ruchu	56
6.5 Inovace produktu cestovního ruchu	59
7 Závěr	63
8 Summary	64
9 Seznam použité literatury	
10 Seznam obrázků, tabulek a grafů	
11 Seznam příloh	
12 Přílohy	

1 Úvod

Cestovní ruch je jedním z největších a nejrychleji se rozvíjejících ekonomických odvětví světa. V souvislosti s rozšiřováním fondu volného času a růstem životní úrovně se stává masovým jevem. Pro mnoho lidí se cestovní ruch stal základním komponentem životní úrovně a dobrým způsobem, jak se obeznámit s kulturou a životním stylem navštívené země, nebo oblasti. Kromě fenoménu sociálního je cestovní ruch jednoznačně i fenomén ekonomický. Cestovní ruch má pozitivní vliv na tvorbu hrubého domácího produktu (v České Republice se podíl cestovního ruchu na HDP pohybuje kolem 3%), zaměstnanost (zhruba 240 tis. osob je zaměstnaných v cestovním ruchu) a v neposlední řadě na záchranu kulturních, uměleckých a historických památek. Schopnost národní ekonomiky profitovat z cestovního ruchu závisí na možnosti investovat do rozvoje nezbytné supra a infrastruktury, na možnosti uspokojovat potřeby a požadavky účastníků cestovního ruchu (www.czechtourism.cz).

Potenciál cestovního ruchu v České republice stále není zcela využit, proto je důležité hledat další možnosti a způsoby jak vstoupit úspěšně na trh. Při rozvoji cestovního ruchu je také důležité dbát na jeho udržitelnost. Trvale udržitelným rozvojem cestovního ruchu se rozumí takový, který zabezpečuje zajištění současných potřeb účastníků cestovního ruchu a přitom pomáhá rozvoji území. Právě šetrné využívání přírodních a kulturních hodnot vede k dlouhodobé prosperitě dané oblasti.

Kraj Vysočina, jenž leží na pomyslné spojnici mezi Prahou a Vídní, patří k mnoha regionům České republiky, které s rozvojem cestovního ruchu spojují část svých budoucích rozvojových vizí. Nejen díky své strategické centrální poloze je stále častěji vyhledávaným cílem návštěvníků. Téměř celé území má významný turistický potenciál – zachovalou přírodu, podmínky pro sportovní a rekreační aktivity, udržované historické části měst, řadu cenných stavebních památek, bohaté tradice i poměrně dobrou dopravní dostupnost z ostatních částí republiky. Podle České centrály cestovního ruchu je oblast navštěvována převážně v létě méně náročnými turisty hledajícími především klid a odpočinek. V zimních měsících pak návštěvníci jezdí za aktivním sportovním vyžitím do oblasti Žďárských vrchů hlavně lyžovat i na zbytek území, kde jsou ideální podmínky pro běžkaře. Významnou atraktivitou v turistickém

regionu Vysočina jsou památky zapsané do Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO, kterých se zde nachází více než na území jakéhokoli jiného turistického regionu v rámci České republiky.

2 Cíle a metodika práce

2.1 Cíle

Cílem bakalářské práce je analyzovat primární a sekundární složky nabídky cestovního ruchu v turistickém regionu Vysočina a potřeby a požadavky návštěvníků turistického regionu Vysočina. Výstupem bakalářské práce je návrh nového, nebo vylepšeného produktu cestovního ruchu.

2.2 Hypotézy

- Návštěvníci jsou nespokojeni se službami ubytovacích zařízení.
- Většina návštěvníků jezdí na Vysočinu za odpočinkem.

2.3 Metodika

Podkladem pro zpracování bakalářské práce jsou primární a sekundární informační zdroje.

Sekundární informační prameny představují běžně dostupné veřejné zdroje informací jako např. inzeráty, prospekty, plakáty, veletrhy, atd. Informace a data zejména pro teoretickou část práce jsou čerpány z dostupné odborné literatury buď obecného charakteru, nebo přímo regionálně zaměřené. Tato literatura je získána především z knihoven (Knihovna ekonomické fakulty Jihočeské univerzity, vědecká knihovna v českých Budějovicích, aj.). Dalšími zdroji jsou propagační materiály informačních center, webové stránky Českého statistického úřadu, České centrály cestovního ruchu – CzechTourism, Ministerstva pro místní rozvoj, oficiálních webových stránek turistického regionu Vysočina a měst ležících v tomto regionu a mnoha dalších, do jejichž kompetence cestovní ruch spadá.

Součástí práce je situační analýza území, která slouží k pochopení prostředí, uvádí změny a současný stav. Je zaměřena na popis nabídky, která se člení na primární a sekundární. Celá tato analýza je konstruována na základě rozdělení podle Királ'ové (2003) na primární (přírodní, kulturně-historický a kulturně-sociální potenciál) a sekundární nabídku (supra a infrastruktura). V dalším bodě bude Vysočina posuzována

v kontextu mezinárodního, národního a regionálního významu. Poslední velkou částí tohoto celku je rozřazení rekreačních středisek do skupin podle nejdominantnější formy cestovního ruchu.

Hlavním podkladem pro tuto analýzu jsou opět sekundární informační prameny a to především publikace: Atlas cestovního ruchu České republiky spolu, Návrh nové rajonizace cestovního ruchu České Republiky a další regionálně zaměřené publikace. Další sekundární zdroje pro zpracování situační analýzy pochází z turistických informačních center se sídlem v marketingovém regionu Vysočina nebo jejich oficiálních webových stránek.

Podkladem pro analýzu potřeb a požadavků návštěvníků turistického regionu Vysočina jsou hlavně primární informační prameny, jejichž výhodou je aktuálnost. V tomto případě je tím myšleno marketingové šetření provedené metodou osobního dotazování ve městech Pelhřimov a Jihlava. Šetření bylo prováděno v letní sezóně v centru uvedených měst. Při tvorbě dotazníku bylo vycházeno především z dokumentu: Strategie rozvoje cestovního ruchu v kraji Vysočina na období 2008-2013. Dotazník je sestaven tak, aby byl jednoduchý a snadno pochopitelný a zároveň poskytl potřebné informace. Na základě dotazníků je vytvořen i profil návštěvníka, který nám poskytuje lepší obraz o cílovém segmentu a tedy i o potřebách a požadavcích.

Výstupem bakalářské práce je návrh nového nebo zlepšeného produktu cestovního ruchu. Podkladem pro jeho vytvoření je výsledek dotazníkového šetření, informace získané ze situační analýzy a informace získané studiem sekundárních pramenů (propagační letáky informačních center, oficiální webové stránky). Podmínkou pro sestavení optimální nabídky je přilákat návštěvníky na Vysočinu a přitom nezasahovat negativním způsobem do krajinného rázu turistického regionu a celkově přispět ke zlepšení života na Vysočině.

3 Literární přehled

3.1 Cestovní ruch

Definování cestovního ruchu není jednoduché. Díky jeho mnohooborovosti existuje několik definic, podle toho z jakého úhlu pohledu je na něj nahlíženo. Podle S. Horner a J. Swarbrooke se cestovní ruch obecně definuje jako krátkodobý přesun lidí na jiná místa, než jsou místa jejich obvyklého pobytu, za účelem pro ně příjemných činností. Definice zní jednoduše, ale není plně výstižná. Nezahrnuje například lukrativní oblast služebních cest kde hlavním smyslem cestování je práce, nikoli zábava. Je také nesnadné určit, jak daleko musí člověk cestovat nebo kolik nocí musí strávit mimo domov, abychom jej mohli považovat za turistu (Horner, Swarbrooke, 2003).

Všeobecně uznávanou by měla být definice, jež byla vytvořena na konferenci Světové organizace cestovního ruchu (UNWTO – World Trade Organization) roku 1991. Ustanovuje cestovní ruch jako dočasnou změnu místa pobytu, tj. cestování a přebývání mimo místo trvalého bydliště, ne déle než 1 rok, zpravidla ve volném čase za účelem rekreace, rozvoje poznání a spojení mezi lidmi. V listopadu 1995 byla Radou Evropské Unie přijata podobná definice pro účely statistického sledování cestovního ruchu, která cestovní ruch vidí jako činnost lidí cestujících a zdržujících se mimo místo svého obvyklého prostředí po dobu nejvýše jednoho roku za účelem rekreace, obchodu nebo z jiného důvodu (kolektiv autorů, 2008).

Další náhled na cestovní ruch poskytuje účelově-funkční vymezení cestovního ruchu jako souboru činností zaměřených na uspokojování potřeb souvisejících s cestováním a pobytem osob mimo místo trvalého bydliště a obvykle ve volném čase za účelem odpočinku, poznávání, zdraví, rozptýlení, zábavy, kulturního a sportovního vyžití, služebních cest a získání komplexního zážitku (Gúčik, 2000).

Všeobecnými rysy cestovního ruchu podle Francové (2003) jsou změna místa, dočasnost a nevýdělečná činnost v navštívené oblasti. Malá V. a kol. (2002) podstatu cestovního ruchu, která se vyskytuje ve většině definic cestovního ruchu, rozšířila ještě o jeden další bod a tím jsou vztahy mezi lidmi, jež cestovní ruch vyvolává.

3.2 Typologie cestovního ruchu

Cestovní ruch je jev, který nabývá různého obsahu, a proto se dá hovořit o jeho typologii (Vystoupil, Šauer, 2006). Vzhledem k charakteru cestovního ruchu je jakákoli jeho typologizace velmi obtížná (Pásková, Zelenka, 2002). Různorodost označení druhů a forem cestovního ruchu potvrzuje i jejich charakteristika v odborné literatuře.

Hesková M. a kol (2006) hovoří o druzích cestovního ruchu, když za základ posuzování cestovního ruchu bere motivaci jejich účastníků, tj. účel, pro který cestují a pobývají přechodně na cizím místě. O formách cestovního ruchu mluví, když jako základ posuzování cestovního ruchu vezme různé příčiny, které ho ovlivňují a důsledky, které přináší (Hesková a kol, 2006).

Daší autoři (Vystoupil, Šauer, 2006; Pásková, Zelenka, 2002; Petřů, 2003) se dostávají do střetu s Heskovou (2006), protože tvrdí, že z motivace vychází třídění na formy a na základě vnějších faktorů rozlišují mezi druhy cestovního ruchu.

Od toho odvozená typologizace rekreačních lokalit je tedy procesem zařazování rekreačních lokalit do jednotlivých typů podle předem zvolených kritérií – podle prostorové lokalizace jednotlivých rekreačních objektů, podle typu krajiny, podle způsobu vzniku rekreačních objektů, podle charakteru rekreačních objektů atd. (Pásková, Zelenka, 2002).

V praxi se však obvykle používá vymezení typu regionu na základě nejtypičtější atraktivity primární či sekundární nabídky. Je nutno podotknout, že ve skutečnosti lze přiřadit regionu více typů cestovního ruchu (www.czechtourism.cz)

3.3 Předpoklady rozvoje cestovního ruchu

Předpoklady cestovního ruchu jsou souhrn přírodních a antropogenních aspektů včetně jejich mnohoúrovňových vazeb, které vytvářejí předpoklady pro realizaci cestovního ruchu (Pásková, Zelenka, 2002). Tyto předpoklady (podmínky či faktory) ovlivňují existenci a rozvoj cestovního ruchu, jejich obecné zákonitosti i uplatnění v konkrétních oblastech a střediscích (Gehinová, 2008).

Pro klasifikaci předpokladů cestovního ruchu se obvykle používá funkčně chronologické členění Mariota na lokalizační, selektivní a realizační předpoklady (Pásková, Zelenka, 2002).

Lokalizační faktory jsou takové, které vytvářejí možnosti pro lokalizaci cestovního ruchu ve vztahu nabídky. Faktory, které stimulují vznik cestovního ruchu ve funkci poptávky, se klasifikují se jako selektivní (stimulační), a realizační předpoklady umožňují faktickou realizaci cestovního ruchu (Vystoupil, Šauer, 2006).

Gehinová B. (2008) se jednotlivými skupinami předpokladů zabývá detailněji a charakterizuje lokalizační předpoklady jako podmínko-tvorné, určující místo výskytu cestovního ruchu v krajině a ovlivňující funkční využití oblasti či centra cestovního ruchu. U selektivních předpokladů rozeznává objektivní faktory, ke kterým patří politická situace, životní úroveň, růst volného času, demografická struktura obyvatelstva, růst urbanizace. K subjektivním faktorům přiřazuje kulturní úroveň obyvatelstva, reklamu a propagaci a módnost určitých lokalit, exotiku nabídky a její atraktivnost. Realizační předpoklady tvoří dopravní předpoklady a materiálně-technické předpoklady, které tvoří ubytovací, stravovací, sportovní, kulturní a jiné zařízení uspokojující potřeby účastníků cestovního ruchu (Gehinová, 2008).

3.4 Nabídka cestovního ruchu

Kvalitní nabídka je velmi důležitá pro rozvoj cestovního ruchu. Základem je, aby dokázala přilákat návštěvníky a následně uspokojit jejich potřeby a požadavky. Malá nabídku cestovního ruchu vysvětluje jako souhrn všech komponentů nutných k realizaci účasti na cestovním ruchu a k naplnění očekávaných efektů. Předmětem nabídky jsou pak objekty cestovního ruchu v konkrétní podobě představované souhrnem atraktivit, služeb, hmotných statků a užitečných efektů (Malá, 1999).

Primární nabídka cestovního ruchu

Potenciál tvořící primární nabídku není v prostoru rozmístěn rovnoměrně a s ohledem na svojí jedinečnost může mít místní, regionální, celostátní až mezinárodní význam (Hesková a kol., 2006). Komponenty primární nabídky cestovního ruchu jsou

utvářejícími podmínkami pro uspokojení potřeb a požadavku návštěvníku regionu. Primární nabídkou cestovního ruchu se zabývá Királ'ová a zahrnuje do ní základní složky produktu „destinace cestovního ruchu“, a to přírodní, kulturně-historický a kulturně-společenský potenciál. Přírodní potenciál destinace podle ní představuje soubor podmínek, které jsou významným činitelem a vnějším motivačním faktorem determinujícím účast na cestovním ruchu. Patří k rozhodujícím činitelům rozvoje cestovního ruchu v destinaci. V této souvislosti pojednává o potenciálu geomorfologickém, klimatickém, hydrologickém a biologickém. Dále píše, že kulturně-historický potenciál destinace tvoří uměle vytvořené, lokalizované složky produktu. Patří sem ty atraktivity cestovního ruchu, které svou hodnotou přitahují určitý okruh návštěvníků. Poslední kulturně-společenské, sportovní a jiné akce popisuje jako uměle vytvořené, organizované složky produktu (Királ'ová, 2003).

Sekundární nabídka cestovního ruchu

Sekundární nabídka cestovního ruchu představuje prostředky ke splnění uvedených tužeb a očekávání. Tvoří jí turistická supra a infrastruktura, všeobecná infrastruktura. Turistická suprastruktura, která zahrnuje ubytovací a hostinská zařízení, vytváří podmínky pro využívání primární nabídky cestovního ruchu a dlouhodobý pobyt návštěvníka v destinaci. Turistickou infrastrukturu tvoří tour-operátoři, cestovní kanceláře a cestovní agentury, místní, regionální a národní informační kanceláře cestovního ruchu, směnárny, sportovně-rekreační zařízení, kulturně-společenská zařízení, rekreační doprava a záchranná služba. Struktura, rozmístění a úroveň sekundární nabídky cestovního ruchu je určujícím faktorem využitelnosti regionu pro aktivity cestovního ruchu (Királ'ová, 2003).

3.5 Produkt

Produkt obecně je jakýkoliv statek, který lze nabídnout na trhu ke směně, aby uspokojil poptávku, touhu, přání nebo řešil problém zákazníka (výrobek, služba, myšlenka, místo, zážitek, organizace, umělecký výtvar aj.), a tím firmě pomohl dosáhnout stanovených cílů (Jakubíková, 2009).

Potřeba

Potřeba je obecně pokládána za sociálně-ekonomickou kategorii. Projevuje se jako nedostatek něčeho, který člověk pocítuje ve formě odrazu ve svém vědomí a který je podmíněn závislostí na vnějším světě (Petrů, 2007, Str. 38). Királová popisuje potřebu jako uvědomělý nebo neuvědomělý rozdíl mezi existujícím a požadovaným psychickým nebo fyzickým stavem. Potřeby, které člověk vnímá a uvědomuje si je, nazýváme přání (Királová, 2003).

Výkladový slovník cestovního ruchu rozeznává potřeby zbytné a nezbytné. Zbytnými potřebami rozumí takové, jejichž uspokojování není ani dlouhodobě nutné k přežití, jinak také potřeby uskutečňované realizací cestovního ruchu. Pro některé obyvatele vyspělých zemí se však stává cestovní ruch součástí životního stylu, výrazně tak stoupá na hierarchii potřeb. V aplikaci na cestovní ruch je nezbytná potřeba zejména ubytování nebo stravování (Pásková, Zelenka, 2002).

Produkt cestovního ruchu

Konkurenceschopnost destinace cestovního ruchu je přímo provázána s produkty, které nabízí. Účastník cestovního ruchu si zvolí jako cíl své cesty tu destinaci, která více uspokojuje jeho požadavky, potřeby, očekávání, naplňuje jeho sny a je v souladu s jeho rozpočtem (kolektiv autorů, 2008).

Ve výkladovém slovníku cestovního ruchu je produkt cestovního ruchu považován za souhrn veškeré nabídky soukromého či veřejného subjektu podnikajícího v cestovním ruchu nebo cestovní ruch koordinujícího. Dále člení produkt na dvě hlavní skupiny: zboží (suvenýry, knižní průvodce, mapy apod.) či služby (ubytování, stravování, doprava, služby průvodců apod.) (Pásková, Zelenka, 2002).

Hesková k rozdělení na služby a zboží ještě přidala volný statek, který není ekonomickým statkem, tj. nebyl vytvořen lidskou prací, a statek veřejný, který je určen pro kolektivní spotřebu a mají z něj prospěch všichni. Rozhodující součástí produktu cestovního ruchu jsou služby. Mají průřezový charakter, tj. produkují je nejen podniky cestovního ruchu, ale i další subjekty soukromého a veřejného sektoru (Hesková a kol, 2006).

Uznávaný autor v problematice služeb cestovního ruchu Oriška (2002) na ně pohlíží jako činnosti nehmotného charakteru, jejichž výsledkem je buď individuální, nebo společensky užitečný efekt.

Struktura služeb, jimiž se uspokojují potřeby účastníků cestovního ruchu, je různorodá a uspokojuje dvě skupiny potřeb. Primární – cílové potřeby účastníků cestovního ruchu (potřeba sportovního vyžití, poznávání kulturních a historických pozoruhodností, odpočinek, společenská komunikace). Sekundární – realizační, které podmiňují efektivní uspokojování cílových potřeb (potřeba přepravit se do rekreačního střediska, potřebu výživy, přenocování, hygieny, zprostředkování služeb) (Oriška, 2002). Podle toho, jaké potřeby služby uspokojují, je lze dělit na základní (zajišťují základní potřeby návštěvníků jako ubytování a doprava) a doplňkové (služby komplementární k základním službám cestovního ruchu) (Pásková, Zelenka, 2002).

3.6 Marketing

Kirářová ve své publikaci uvádí, že v současné době existuje více než 50 definic marketingu, za nejkompexnější považuje definici Kotlera: „Marketing je analýza, plánování, implementace a kontrola pozorně formulovaných programů vytvořených za účelem dobrovolné výměny hodnot s vybraným segmentem trhu v zájmu dosažení cílů organizace.“ (Kirářová, 2003).

Americká marketingová asociace schválila v roce 2007 definici, která popisuje marketing jako proces plánování a realizace koncepcí, tvorby cen, propagace a distribuce myšlenek, výrobků a služeb s cílem dosáhnout takové směny, která uspokojí požadavky jednotlivců a organizací (www.marketingpower.com).

Podobný náhled na marketing mají i Pásková a Zelenka, jenž ho označují za sociální a manažerský proces, v němž jednotlivci a skupiny získají, co potřebují (chtějí) prostřednictvím vytváření a výměny produktů a peněz s ostatními, resp. proces dosažení cílů organizace spočívající ve zjištění potřeb cílového trhu a uspokojení těchto potřeb lépe než konkurence (Pásková, Zelenka, 2002).

K důležitým aktivitám moderního marketingu patří marketingový výzkum, jehož významnou a velmi často používanou součástí jsou pak metody průzkumu trhu, které již

představují praktickou realizaci sběru potřebných informací. Základní rozdíl mezi marketingovým výzkumem a průzkumem trhu spočívá v tom, že marketingový výzkum představuje aktivitu systematickou, dlouhodobou a komplexní, zatímco průzkum trhu slouží k řešení jednotlivých aktuálních problémů a k jednorázovému zjišťování potřebných informací (Foret, Procházka, Vaculík, Kopřivová, Foret, 2001). Při aplikaci metod šetření jsou potřebné informace získávány od zkoumaných subjektů dotazováním, tj. pokládání otázek dotazovaným (respondentům). Z jejich odpovědí řešitel projektu získává žádoucí primární data. Podle kontaktu s dotazovaným se rozlišují jednotlivé techniky dotazování a to osobní, telefonické, písemné a elektronické (Hesková a kol, 2003). Poměrně značně rozšířená technika šetření je osobní dotazování založené na přímé komunikaci s respondentem. Osobní dotazování je možné uskutečňovat v domácnostech, na veřejných místech, v obchodních střediscích či prodejnách (Zbořil, 1998).

Marketing cestovního ruchu

Od klasického marketingu se liší povahou objektu, který je jeho předmětem. Cestovní ruch lze totiž charakterizovat jako soubor služeb. A právě z vlastností služeb vyplývají některá specifika, jež se projevují v odlišném přístupu k marketingu cestovního ruchu. Specifika služeb obecně jsou nehmotnost, nedělitelnost, proměnlivost/různorodost a pomíjivost (Vystoupil, Šauer, 2006).

Speciální znaky služeb cestovního ruchu jsou časová a místní vázanost na primární nabídku cestovního ruchu, komplexnost a komplementarita, zastupitelnost, mnohooborový charakter a nevyhnutelnost jejich zprostředkování, dynamika a sezónnost poptávky po nich, nevyhnutelnost informací o nich včetně informací o jejich kvalitě (Hesková a kol, 2006).

3.7 Destinace cestovního ruchu

Destinace cestovního ruchu je přirozeným celkem, který má z hlediska podmínek rozvoje cestovního ruchu jedinečné vlastnosti, odlišné od jiných destinací (www.czechtourism.cz).

Vystoupil a Šauer chápou pojem destinace dvěma způsoby:

- marketingové pojetí – soubor nabídek jednotlivých poskytovatelů cestovního ruchu
- geografické pojetí – územní celek

(Vystoupil, Šauer, 2006).

Pásková a Zelenka se na destinaci cestovního ruchu zaměřují v užším nebo širším smyslu. V užším smyslu popisují destinaci cestovního ruchu jako cílovou oblast v daném regionu, která je typická svou nabídkou. V širším jsou to pak země, regiony, lidská sídla a další oblasti s velkou koncentrací atraktivit cestovního ruchu, rozvinutými službami cestovního ruchu, a další infrastrukturou cestovního ruchu, jejichž výsledkem je velká dlouhodobá koncentrace návštěvníků. Jako destinaci cestovního ruchu lze brát celou navštívenou zemi, nebo její některý region, případně město (Pásková, Zelenka, 2002).

Podle WTO představuje destinace cestovního ruchu místo s atraktivitami a s nimi spojenými zařízeními a službami cestovního ruchu, které si účastník cestovního ruchu nebo skupina vybírá pro svou návštěvu a které poskytovatelé přinášejí na trh (Kiráľová, 2003). Destinací cestovního ruchu může být i rekreační středisko. Je to místo (území) vybavené pro rekreaci, často specializované na určitý typ rekreace (Pásková, Zelenka, 2002). Gehinová považuje rekreační středisko za takové, které „nabízí relativně komplexní infrastrukturu cestovního ruchu, umožňující návštěvníkovi realizaci variantních kombinací forem cestovního ruchu a proto zvláště vysokou intenzitu aktivit cestovního ruchu.“ (Gehinová, 2008, str. 38).

Region je územní celek vyznačující se společnou úrovní výskytu určitých znaků, nebo společným procesem. Jedná se o znaky a jevy fyzicko-geografických nebo sociálně-geografických systémů, tedy např. přírodní, kulturně-historické, socio-ekonomické charakteristiky a klíčové regionální procesy a vazby (Pásková, Zelenka, 2002). Kadeřábková, Mates a kol definují region obecně jako „komplex vznikající regionální diferenciací krajinné sféry“ (Kadeřábková, Mates a kol, 2004). Na pojem region může být nahlíženo podle různých hledisek a podle toho vznikají různá zařazení. Ekonomické definice regionu zohledňují, společné výrobní vzorce, tržní vazby, směr

ekonomické závislosti či povahu trhu práce. Funkcionální definice pak kladou důraz na sociální vztahy a interakce. Z institucionálního hlediska je možno regiony považovat za institucionální struktury, buď historicky konstituované, či vytvořené uměle s určitou rolí ve vztahu k administrativě vyššího celku (www.cepsr.com).

Region cestovního ruchu je podle Výkladového slovníku cestovního ruchu jeden z typů regionu, který může být vymezen jako homogenní region cestovního ruchu (relativně stejnorodý z hlediska realizačních předpokladů cestovního ruchu) nebo heterogenní region cestovního ruchu (Pásková, Zelenka, 2002). Podle Gehinové na takovém území musí být organizace dopravy, služeb a ekonomického života částečně nebo úplně podrobená vlivu a dopadu cestovního ruchu. Region cestovního ruchu musí zároveň splňovat tři předpoklady. Prvním je primární nabídka v takovém množství a kvalitě, jež je přitažlivá a vyvolává návštěvnost. Další je komunikační dostupnost umožňující přístup do území a pohyb za atraktivitami cestovního ruchu. A poslední je infrastrukturní vybavenost umožňující pobyt v území a využívání jejich atraktivit (Gehinová, 2008).

Jedním z pojetí regionalizace (= proces členění území na regiony) je členění na marketingové (turistické) regiony cestovního ruchu iniciované Českou centrálou cestovního ruchu – CzechTourism, kde hlavní kritérium spočívá v organizačně-ekonomických vazbách, v ochotě obcí a mikroregionů daného regionu komunikovat a spolupracovat na společném marketingu a rozvoji infrastruktury cestovního ruchu. Česká republika byla touto regionalizací rozčleněna na 14 marketingových regionů a toto uspořádání bylo později změněno rozdělením jednoho regionu na dva, čímž vzniklo 15 turistických regionů (viz Příloha 1). Protože hranice těchto regionů nejsou pevně vymezeny, ale vyvíjejí se v čase, stává se problémem statistické podchyování rozvoje cestovního ruchu, neboť se vymezení marketingových regionů plně nekryje s hranicemi správních jednotek, pro které jsou statistická data zjišťována. Stejně tak i peněžní toky jsou rozhodujícím způsobem určeny podle administrativních jednotek (Pásková, Zelenka, 2002). Nejnovější mapu rozdělení turistických regionů, která bude blíže popsána ve čtvrté kapitole, představil ministr pro místní rozvoj Rostislav Vondruška na zasedání Asociace krajů České republiky u příležitosti konání veletrhu cestovního ruchu Regiontour a GO 2010. Mapa nově obsahuje 17 turistických regionů (viz Příloha 2)

oproti 15 v mapě minulé. Tato změna je způsobena vývojem regionů, jejichž původní rozdělení potenciálu turistického regionu z roku 1999 v současné době již neodpovídá potřebám. Nová mapa byla koncipována na základě Strategií cestovního ruchu jednotlivých krajů pro léta 2007 až 2013 (www.czechtourism.cz).

4 Vymezení turistického regionu Vysočina

V současné době je Česká republika rozdělena na 17 turistických regionů: Praha, Střední Čechy, Jižní Čechy, Šumava, Plzeňsko a Český les, Západočeské lázně, Severozápadní Čechy, Českolipsko a Jizerské hory, Český ráj, Krkonoše a Podkrkonoší, Královesradecko, Východní Čechy, Vysočina, Jižní Morava, Východní Morava, Střední Morava a Jeseníky, Severní Morava a Slezsko. Toto členění turistických regionů je nově upraveno od počátku roku 2010 a od původního se liší rozdělením bývalého turistického regionu Východní Čechy na Východní Čechy a Královesradecko a bývalého turistického regionu Jižní Morava na Jižní Moravu a Východní Moravu. Dále byly pozměněny hranice turistických regionů tak, aby lépe vyhovovaly potřebám a vizím jednotlivých regionů a splňovaly požadavky pro další rozvoj těchto regionů. Turistické regiony se dále člení na oblasti, jichž je v České Republice celkem 40 (www.czechtourism.cz).

Bakalářská práce se zabývá turistickým regionem Vysočina, jenž představuje patrně nejhomogennější formu georeliéfu, kterou při určité generalizaci u nás nalezneme. V rámci České republiky zaujímá centrální polohu a je obklopena čtyřmi dalšími turistickými regiony: z jihozápadu Jižními Čechami, na jihovýchodě sousedí s Jižní Moravou, severovýchodní hranice je společná s regionem Východní Čechy a Střední Čechy leží severozápadně od Vysočiny. Nesrovnalost, která by mohla vzniknout, neboť data získaná z agentury CzechTourism se vztahují k turistickému regionu Vysočina a data získaná z Českého statistického úřadu se vztahují ke kraji Vysočina, je možné vyloučit. Jako jeden z mála tvoří turistický region Vysočina zároveň samostatnou turistickou oblast Vysočina a je shodný s územím kraje Vysočina.

Administrativní vymezení území kraje Vysočina má rozlohu 6 796 km² a s počtem 515 349 (k 30. 9. 2009) obyvatel se řadí mezi řidčeji osídlené kraje. Z České republiky má kraj Vysočina nejnižší kriminalitu. Největším městem je Jihlava po ní následují další okresní města: Havlíčkův Brod, Pelhřimov, Třebíč a Žďár nad Sázavou. Prakticky celý prostor Vysočiny je možné označit za oblast Českomoravské vrchoviny s nejvyššími partiemi ve Žďárských a Jihlavských vrších, které však nijak dramaticky

nepřevyšují okolní zarovnaný reliéf. Vysočina je pramennou oblastí českých i moravských řek, které zejména ve východní části tvoří typická hluboká údolí. Pro kraj Vysočina charakteristická venkovská krajina skrývá unikátní kulturně-historické památky, a to nejen ve venkovském prostředí. V kraji se nacházejí tři lokality, které byly zapsány na Seznam světového kulturního dědictví UNESCO, což je nejvíce ze všech krajů ČR. Jedná se o Telč, Žďár nad Sázavou a Třebíč. Bohatou historii městských útvarů dokládají také statuty městských památkových rezervací, 23 městských památkových zón a chráněné venkovské kulturní prostředí. Součástí historie Vysočiny je velký počet hradů, zámků, zřícenin a tvrzí. Z pohledu mezinárodního cestovního ruchu je kraj Vysočina nejméně navštěvovaným krajem České republiky. Drtivou většinu turistů tvoří rezidenti, ze zdrojových zemí příjezdového cestovního ruchu mají významnější roli Německo a Slovensko. Vývoj návštěvnosti je dlouhodobě stabilní, bez zásadnějších změn (www.cot.cz).

5 Nabídka cestovního ruchu v turistickém regionu Vysočina

5.1 Analýza složek primární nabídky

V této části bude práce věnovat pozornost konkrétním předpokladům, které podmiňují primární nabídku v kraji Vysočina. Lze je rozdělit na tři základní skupiny – přírodní, kulturně-historické a kulturně-společenské předpoklady.

5.1.1 Přírodní předpoklady a atraktivity cestovního ruchu

Současný cestovní ruch by mohl jen těžko existovat bez reálných geografických a materiálně-technických předpokladů. Jak píše Gehinová B. (2008), krajina je prvotním materiálem se svoji mnohotvárností a bohatstvím přírodních, kulturních a společenských atraktivit. V rekreačním území se uskutečňují aktivity cestovního ruchu a vytvářejí rekreační potenciál daného místa, regionu, země. Potenciální rekreační plochy syntetickým způsobem generalizují vliv celkových přírodních podmínek na současný stav a intenzitu využití území a podávají pohled na souhrnný přírodní potenciál území a jeho rekreační využití. Hodnota ukazatele „potenciální rekreační plochy“ vzniká součtem ploch v katastrálních územích jednotlivých obcí rekreačně využitelných – tento součet je poté vydělen celkovou rozlohou obce a je uváděn v procentech (viz Příloha 3). V kraji Vysočina se přirozeně uskupily tři velké koncentrace potenciálních rekreačních ploch s vysokými hodnotami:

- oblast Žďárských vrchů a Železných hor (plynule na sebe navazující chráněné krajinné oblasti),
- oblast Svratecké hornatiny (přírodní park),
- částečně také v širším okolí Telče (Javořická vrchovina s nejvyšším vrcholem kraje – Javořicí),

dále pak již pouze jednotlivé lokality resp. katastry obcí, např. Kladeruby nad Oslavou, Kuroslepy (blízkost vodní nádrže Dalešice a Mohelenské hadcové stepi), Kadolec, Skřínářov (lesní plochy), Svatoslav, Horní Vilémovice (přírodní park Třebíčsko), Těmice (lesní plochy), Kamenná Lhota, Kouty, Trpišovice (lesní a vodní plochy),

Služátky, Malčín (lesní a vodní plochy) a některé další (www.extranet.kr-vysocina.cz). Přírodní předpoklady kraje Vysočina jsou vyznačeny na mapce v příloze 4.

Geomorfologické podmínky

Reliéf tvoří soubor všech povrchových forem přírodního prostředí, je jednou z hlavních přírodních podmínek formujících atraktivnost území. Vysočina je území v nadmořské výšce nad 200 m se zvlněným až členitým reliéfem. Podle výškové členitosti se dělí na: pahorkatiny, vrchoviny, hornatiny, velehornatiny. Území Vysočiny je součástí Hercynského systému, v jehož rámci patří do provincie Česká Vysočina. Protože oblast, která se dále dělí do několika celků, zasahuje jak do Čech, tak na Moravu, říká se jí také Českomoravská vrchovina. Na mapce v příloze je možné vidět 7 celků. Křemešnická vrchovina dosahuje největších výšek v Humpolecké vrchovině, v níž také leží nejvyšší vrchol, podle kterého získal celek své jméno, Křemešník – 765 metrů nad mořem. Javořická vrchovina s nejvyšším vrcholem v nadmořské výšce 837 – Javořice, který je zároveň nejvyšším vrcholem celé Vysočiny, je tvořena Jihlavskými vrchy. Největší část Vysočiny zaujímá Křižanovská vrchovina. Na jihu Vysočiny se rozkládá Jevišovská vrchovina. Nejčlenitějším celkem Vysočiny je Hornosvratecká vrchovina, kde jsou zajímavé některé skalnaté partie a leží zde druhý nejvyšší vrchol celého turistického regionu – Devět skal, 836 metrů nad mořem. Severozápadní část Vysočiny zaujímá Hornosázavská pahorkatina a poslední nejmenší celek, který se táhne podél části severní hranice regionu a výrazně se svým rázem odlišují od zbytku oblasti, se nazývá Železné hory. Díky svému reliéfu přitahuje turistický region Vysočina v zimě především běžkaře, ale je zde i několik kvalitních lyžařských areálů, právě v místech, kde převažuje hornatý charakter území. V létě si zde najdou své cykloturisti, kteří mohou podle zvolené cyklostezky či trasy, vybírat náročnost (Pohl a kol, 1996).

Klimatické předpoklady

Podnebí je jedním ze základních činitelů určujících ráz přírodního prostředí, možnost rekreace i sezónnost. Na podnebí má vliv řada faktorů, například zeměpisná poloha, nadmořská výška, charakter a sklon reliéfu, převažující směry větrů, zalesnění.

Oblast Vysočiny je podle klimatických charakteristik zařazena do oblasti mírně teplé, výjimku tvoří vyšší partie Žďárských a Jihlavských vrchů, které patří do oblasti chladné.

Na rozložení teplot má největší vliv nadmořská výška a reliéf. Nejchladnější jsou nejvyšší vrcholy a hluboká údolí ve výše položených oblastech. Průměrná roční teplota se podle nadmořské výšky pohybuje od 4 do 8 °C. Zimní období je charakterizováno průměrnou denní teplotou pod bodem mrazu. Ve vyšších polohách začíná koncem listopadu a končí začátkem března, v nižších trvá od počátku prosince do konce února. Vlastní zima je období, kdy nejvyšší denní teplota nepřekročí 0 °C, tzv. mrazový den. V oblasti Žďárských vrchů trvá vlastní zima přes dva měsíce, kdy jsou střediska v této oblasti nejvíce atraktivní pro vyznavače zimní turistiky. Nejstudenějším měsícem bývá leden, kdy se průměrné teploty pohybují kolem -4,4 °C. Letní období s průměrnými denními teplotami nad 15 °C trvá ve vrcholových oblastech Vysočiny od konce června do začátku srpna, v níže položených oblastech je to od začátku června do začátku září. Letních dnů (průměrná denní teplota větší nebo rovno 20 °C) je na Vysočině přibližně 32 za rok (www.chmi.cz).

Oblast Českomoravské vrchoviny patří mezi vlhčí oblasti republiky. Průměrný úhrn ročních srážek je 550 až 850 mm, z čeho téměř dvě třetiny spadnou v období duben až září. Nejvíce srážek spadne v červenci. Sněhové srážky začínají ve vyšších oblastech koncem října a končí koncem dubna. Průměrný počet dní se sněžením je v nižších oblastech 44, kde pak sníh vydrží přibližně 60 dnů v roce, a ve vyšších 52 dní, kde sněhová pokrývka vydrží kolem 93 dní. Výška sněhové pokrývky se pohybuje v průměru od 20 do 55 cm (www.chmi.cz).

Z uvedeného vyplývá, že celé území turistického regionu Vysočina poskytuje podmínky vhodnější pro zimní rekreaci. Letní období je vhodné spíše pro trávení klidné dovolené (houbaření, rybaření), či aktivnímu odpočinku. Méně příznivé klimatické podmínky jsou zde pro radovánky u vody a slunění.

Hydrologické předpoklady

Voda je přírodní činitelem, který už sám o sobě může plnit rekreační funkci. Vysočina je pramennou oblastí významných českých a moravských řek Sázavy, Doubravy, Želivky, Nežárky, Jihlavy, Svratky, Oslavy a Moravské Dyje. Řeky

pramenící na Vysočině náleží ke dvěma úmořím. Západní část patří k úmoří Severního moře. Voda je odváděna řekou Sázavou a přítoky Nežárky z okresů Havlíčkův Brod a části okresů Pelhřimov, Jihlava a Žďár nad Sázavou. Ve východní části Vysočiny pramenní řeky Moravská Dyje, Svratka a Jihlava, které jsou součástí úmoří Černého moře. Turisticky oblíbená je především horní část řeky Sázavy, vodácky využitelné jsou ale i Jihlava, Želiv, Oslava nebo Svratka. Kromě řek je na Vysočině množství rybníků a vodních nádrží. Rybníky mají i značný hospodářský význam (chov ryb, rekreace, zdroj pitné vody). Největší rybník Velké Dářko se rozkládá v mělké rozlehlé pánvi a slouží k chovu ryb a rekreaci. Je pokládán za pramen Sázavy. Velké vodní nádrže vybudovali lidé v údolích řek. Údolní nádrž Vír vznikla vybudováním přehrady na řece Svratce. Obě její krajní stěny jsou ukotveny ve skalních stěnách. Přehradní nádrž má sloužit jako zásobárna vody pro město Brno. Je v ní zakázáno koupání i rybolov. Vodní nádrž Dalešice na řece Jihlavě byla vybudována jako zdroj vody pro jadernou elektrárnu Dukovany, která se nachází v její bezprostřední blízkosti. Nádrž má i rekreační využití, v jejím okolí je hodně chat a několik kempů a po přehradní nádrži jezdí parník (Pohl, 1996).

Flóra a fauna

Vegetace má vliv na estetické aspekty celkového vzhledu krajiny, ale i kvalitu prostředí. Například lesní porosty mají jisté zdravotní účinky a celkově pozitivně působí na životní prostředí. Fauna se v cestovním ruchu uplatňuje především prostřednictvím chráněné a lovné zvěře. Vzhledem k řídkosti osídlení krajiny a nepřítomnosti těžkého průmyslu patří Vysočina k oblastem s nejzachovalejší přírodou u nás. Faunu a flóru Vysočiny je možné rozdělit do čtyř základních skupin podle prostředí: lesy; vlhké louky a rašeliniště; rybníky a vodní toky; kulturní louky, pole a lidská sídla.

Lesy pokrývají přes 30 % plochy území Vysočiny. Převládají jehličnaté (smrkové) lesy s ojedinělým výskytem bukových porostů. Smrčiny jsou charakteristické nízkou intenzitou světla a kyselou reakcí půdy. Bylinné a keřové patro je proto vyvinuté pouze na okrajích lesů a mýtinách. Z hlediska fauny jsou lesy nejbohatším biotopem. Žijí zde bezobratlí živočichové (hmyz), obojživelníci (skokan hnědý, čolek horský, vzácně mlok skvrnitý), plazi (ještěrka živorodá, slepýš křehký, zmije obecná), ptáci

(druhově nejpočetnější v lesích). Z již zmíněné lovné zvěře žije jelen ve Žďárských vrších a srnec a prase divoké pak v celé oblasti. Na několika místech se vyskytují sika východní, daněk skvrnitý a muflon. Dále Vysočinu hojně obývají drobné šelmy (liška, kuna) a malí savci.

Rašelinné louky jsou typické pro pramenné oblasti Vysočiny. V případě, že se na těchto plochách dlouhodobě nehospodaří, začínají zarůstat agresivními druhy dřevin a bylin. Rašeliniště označované za lesní vrchoviště v oblasti Žďárských vrchů jsou typická řídkými porosty borovic, bříz a brusnicovitých rostlin. Pro biotop rašelinišť a rašelinných luk jsou typičtí bezobratlých (především motýli a brouci), obojživelníci (skokan ostronosý, čolek horský), plazi (ještěrka živorodá, zmije obecná), ptáci (linduška luční, bramborníček hnědý, vzácný tetřívěk obecný). Savci jsou zde zastoupeni velmi zřídka a jediný charakteristický druh je hraboš mokřadní.

Voda v podobě četných rybníků a vodních toků přináší do krajiny život a zvyšuje druhové bohatství. Rostlinné porosty lze najít na březích (nejčastěji rákos obecný, orobinec úzkolistý) i na hladinách (rdesno obojživelné, stulíky, leknín bělostný) vod. Dřeviny zastupuje vrba křehká a vrba purpurová. Zvířena proudících vod zdaleka nedosahuje takové pestrosti jako fauna vod stojatých, které jsou často využívány k chovu ryb (kapr obecný, lín obecný, štika obecná, candát obecný, karas obecný, okoun obecný, nepůvodní asijské a americké ryby), a kolem i uvnitř je možné najít mnoho druhů brouků, ptactva a několik druhů plazů a savců. Proudící vody jsou obývány rybami jen v případě, že dosahují určité kvality vody (pstruh potoční, střevle potoční, lipan podhorní) a jen v těch nejčistších dosud žije rak říční a mihule.

Kulturní louky, pastviny, orná půda či lidská sídla jsou prostředí vzniklá hospodářskou činností a jsou charakteristická vysokým počtem druhů původních a přítomností druhů nepůvodních. Kulturní louky jsou charakteristické výskytem mnoha druhů trav i kvetoucích rostlin. Specifickým prostředím jsou suché stráně a pastviny s výskytem mateřídoušky obecné, vřesu obecného. Keřové patro je tvořeno hlohem, růží šípovou a trnkou. Zvířena tohoto člověkem pozmeněného prostředí je velmi pestrá. Velké zastoupení mají v těchto místech ptáci a drobní hlodavci, z lovné zvěře zde lze najít zajíce polního a bažanta polního (Pohl, 1996).

Chráněná území

Protiváhu devastace částí krajiny a velkých průmyslových oblastí je zařizování chráněných území, které mají schopnost přilákat velké množství návštěvníků. Tyto se pak dělí na velkoplošná – národní parky (NP - 0), chráněné krajinné oblasti (CHKO - 2); a maloplošná zvláště chráněná území (celkem 170) – národní přírodní rezervace (NPR – 7), přírodní rezervace (PR – 68), národní přírodní památky (NPP – 3), přírodní památky (PP – 92). Na Vysočinu zasahuje CHKO Žďárské vrchy, která chrání harmonickou krajinu lesů, luk, pastvin, rybníků a mokřadů a je charakteristická ojedinělými rulovými skálami. K vyhledávaným maloplošným zvláště chráněným územím zde patří např. národní přírodní rezervace Dářko a Radotínské rašeliniště (cenná rašeliništní společenstva s porosty borovice blatky) a Žákova hora (nejzachovalejší prales na Českomoravské vrchovině) či přírodní památky Devět skal a Milovské perničky (skalní komplexy modelované mrazovým zvětráváním). CHKO Železné hory zabírá poměrně úzký pás území s horským hřebenem při severní hranici kraje Vysočina. Na tomto území zaujme především kaňonovité údolí říčky Doubravy s vodopádem. Další maloplošná zvláště chráněná území ležící mimo CHKO, na které se často (ale ne zcela) váží přírodně atraktivní lokality, jsou například Stvořidla (část přirozeného balvanitého toku Sáza), Křemešník (přirozené lesní porosty na balvanitém hřebenu kopce), Zaječí skok (strmé rulové skály) nebo Habrova seč (starý porost buku a Habru s bohatým bylinným patrem) (extranet.kr-vysocina.cz).

5.1.2 Kulturně-historické a kulturně-společenské předpoklady a atraktivita cestovního ruchu

Turistický region Vysočina oplývá kromě přírodního potenciálu také mnoha kulturně-historickými památkami. Nalézá se zde velký počet hradů a zámků, které jsou pro návštěvníka atraktivní (viz Příloha 5).

Kulturně-historické památky a atraktivita

K nejvýznamnějším kulturně-historickým památkám se řadí lokality zapsané na Seznam světového kulturního dědictví UNESCO. Na území Vysočiny se nelézá tři a to

je více než v jakémkoli jiném kraji v České republice. V roce 1992 byla na Seznam zapsána městská památková rezervace Telč, která zahrnuje historické jádro města s pozdně gotickým opevněním. Další památkou, která přibyla na Seznam v roce 1994, je poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře u Žďáru nad Sázavou. Chrám je považován za vrchol Santiniho tvorby, představuje nadčasové a absolutní dílo, oproštěné od jakýchkoliv konvenčních prvků dobové architektury. Dvanáctou památkou v České republice a v pořadí třetí na Vysočině, které se dostalo cti být zapsána do Seznamu UNESCO, je od července 2003 románsko-gotická bazilika sv. Prokopa, spolu s židovskou čtvrtí a židovským hřbitovem v Třebíči (www.region-vysocina.cz).

Další atraktivitou jsou národní kulturní památky, s nimiž je spojený nejvyšší stupeň ochrany na úrovni našeho státu. K roku 2010 je v analyzovaném území vyhlášeno celkem deset národních kulturních památek. Z toho je osm nemovitých: zřícenina hradu Lipnice nad Sázavou, zámek Náměšť nad Oslavou, zámek Jaroměřice nad Rokytnou, zámek Telč, židovský hřbitov v Třebíči, klášter s kostelem sv. Prokopa v Třebíči, kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené Hoře a Rodný dům Karla Havlíčka Borovského v Havlíčkově Borové; a dvě movité: Svatá Kateřina u Jihlavy (kamenná socha) a jihlavská Pieta (kamenné sousoší Panny Marie s mrtvým tělem Ježíše Krista). Kulturní a historické bohatství dokládají i tři městské památkové rezervace (Jihlava, Telč, Pelhřimov) a dvaadvacet dalších měst, které získaly statuty městských památkových zón. Podobně jako městský prostor skýtá také venkovské prostředí své rezervace a zóny, které jsou pro Vysočinu snad ještě typičtější než městské. Mezi vesnické památkové rezervace jsou zařazeny Křižánky, Krátká, Dešov. Vesnických památkových zón se na území kraje nachází 5: Ubušínec, Boňo v, Praskolesy, Petrovice a Zhoř. Patří mezi ně zejména lidová architektura, tedy dřevěná, roubená a jiná stavení umístěná v krajině, ale i nehmotné složky, jako lidové zvyky, tradice a řemesla, jež mají původ v historicky podmíněném způsobu života daného prostředí. Mimoto může Vysočina nabídnout velké množství hradů a zámků a církevní, technické a vojenské památky, které budou blíže popsány v části této práce s názvem Výletní místa (www.monumnet.npu.cz).

Kulturní zařízení a kulturní akce

Důležitou součástí při analýze kulturně-historických a kulturně-společenských předpokladů rozvoje cestovního ruchu je seznámení s kulturními zařízeními a akcemi. Narozdíl od kulturních památek je možné vytvořit je uměle a jsou to muzea, galerie, divadla, hudební a jiné festivaly atd. Na území Vysočiny nalezneme významná zařízení tohoto charakteru v Jihlavě (Muzeum Vysočiny, Oblastní galerie Vysočiny, Horácké divadlo), Pelhřimově (Muzeum strašidel, Muzeum rekordů a kuriozit), Jemnici (Muzeum Vysočiny Třebíč), Žďáru nad Sázavou (Muzeum knihy), Telči (Galerie Jana Zrzavého, středisko betlé mářství). Největší počet muzeí se nachází v okrese Pelhřimov (17), nejvíce galerií okres Jihlava (21). Počet divadel (2) a kin (9) je ve všech okresech poměrně vyrovnaný (Podhorský, 2003).

Kulturní akce, které nedomyslitelně souvisí s kulturními zařízeními, se v roce 2008 konaly na území Vysočiny čtyřistaosmdesátkrát, z toho 21 bylo samostatných výstav, 64 samostatných koncertů, 31 dramatických vystoupení a 349 kulturních vložek při prohlídkách. Za zmínku stojí festival Prázdniny v Telči, popularitu si získává mezinárodní festival dokumentárního filmu v Jihlavě (www.jihlava.czso.cz).

Sportovní a zábavní zařízení a společenské akce

Sportovní a zábavní zařízení se stávají stále více lákavými a to nejen v souvislosti s trendem aktivního využití volného času. Do takových zařízení můžeme počítat koupaliště, bazény, hřiště, tělocvičny, stadiony atd. Vysočina se může chlubit počtem téměř půl druhého tisíce takových objektů. Zařízení využitelné především v zimní sezóně a ve větších městech reprezentuje několik krytých stadionů a krytých bazénů, aquaparky v Jihlavě a Třebíči mohou mít využití celoroční. Pro zájemce o golf je k dispozici např. areál ve Svatce. Určitým specifikem Vysočiny je několik zábavních komplexů, známých jako westernová městečka, k těm již turisticky povědomým patří především Šiklův Mlýn ve Zvoli. Vzhledem ke stoupající oblíbenosti adrenalinových sportů je na Vysočině i několik lanových center, možnost letu balónem, či seskoků padákem. Co se týče sportovních akcí velmi proslavený je závod světového poháru v klasickém lyžování Zlatá lyže v Novém Městě na Moravě (www.cygni.risy.cz).

5.2 Analýza složek sekundární nabídky

Zde se práce dostává k analýze sekundární nabídky v turistickém regionu Vysočina, jejíž složky jsou turistická supra-struktura a infrastruktura.

5.2.1 Turistická supra-struktura

Turistická supra-struktura neboli ubytovací a stravovací zařízení je v cestovním ruchu nepostradatelná a je třeba snažit se o co nejlepší kvalitu poskytovaných služeb a usilovat o to, aby byl návštěvník spokojen a vracel se.

Ubytovací zařízení

V roce 2008 bylo v kraji Vysočina evidováno 348 hromadných ubytovacích zařízení o celkové kapacitě 19 053 lůžek a 3 119 míst pro stany a karavany. Čisté využití lůžek (čisté využití lůžek udává čistou obsazenost stálých lůžek, která byla hostům skutečně k dispozici; výpočet vychází z průměrného počtu lůžek k dispozici a počtu provozních dnů ubytovacího zařízení) je v současnosti menší než 24,9 %, což je o 10 % méně než republikový průměr. Vysočina zaznamenala velký propad obsazenosti pokojů, celkově druhý největší ze všech krajů Česka. Z počátečních 47 % v roce 2000 se dostala na již zmíněných 24,9 % v roce 2008. V současné době má Vysočina druhou nejnižší obsazenost pokojů ubytovacích zařízení. Vzhledem k relativně stabilní návštěvnosti kraje je klesající využití kapacit indikátorem zkracující se průměrné doby přenocování, u které došlo k výraznému zkrácení zejména v letech 2001 – 2003. Růst počtu lůžkových kapacit není příliš významný. V letech 2000 – 2008 se počet lůžek v kraji Vysočina zvýšil pouze o 4,2 %. (www.czso.cz) Na obrázku v příloze je možné vidět zastoupení ubytovacích zařízení podle poskytovaného standardu v jednotlivých obcích. Největší počet lůžek připadající na jedno město má Jihlava a v těsném závěsu se drží Třebíč. Největší koncentrace je v oblasti Žďárských vrchů. Relativně malý podíl ve většině měst zaujímají ubytovací zařízení s vyšším standardem.

Hostinská zařízení

Poslední velké šetření regionálně zaměřené na hostinská zařízení proběhl na území celé republiky v roce 2001. V České republice bylo napočítáno celkem 26 125 pohostinských provozoven, z čehož přibližně 4,5 % těchto zařízení se nachází v kraji Vysočina. V absolutních číslech je to 1169 objektů, z toho 1074 má celosezónní charakter a zbylých 95 funguje jen v sezóně. Méně hostinských zařízení je pouze v Libereckém, Pardubickém a Karlovarském kraji. V případě potřeby může turista využít služeb informačních center prostřednictvím internetu, telefonicky, nebo osobně a informovat se o možnostech stravování na území (www.czso.cz).

5.2.2 Turistická infrastruktura

Turistická infrastruktura do značné míry ovlivňuje příliv návštěvníků na území. Je-li infrastruktura dostatečně rozvinutá, znamená to pro turistu větší komfort přímo v místě, ale i způsob dopravy a samotná doprava do destinace se stává pohodlnější.

Sportovně-rekreační vybavenost a služby

Sportovně-rekreační infrastruktura patří mezi doprovodnou turistickou infrastrukturu. Možnosti sportovních aktivit v kraji do značné míry vymezuje hornatý charakter krajiny. Pro pěší turistiku se hodí snad kterákoliv část Vysočiny, i když mezi nejnavštěvovanější oblasti pochopitelně patří chráněné krajinné oblasti a přírodní parky. V kraji Vysočina nalezneme desítky naučných stezek a turistických tras. Poměrně hustá síť cyklostezek (mezinárodních i dálkových) vede napříč celým územím kraje (např. Trasa Jeseník – Znojmo, Trasa Jihlava – český Těšín) hornatým i mírně zvlněným terénem nebo podél vodních toků. V dnešní době začínají být oblíbené hipostezky, které zatím na území Vysočiny chybí, ale je zde vytipováno přes 180 jízďaren, koňských stanic, farem a jezdeckých klubů ochotných spolupracovat na vytváření a rozvoji sítě hipotras. Několik větších rybníků a vodních nádrží se hodí pro provozování vodních sportů či odpočinkovou rekreaci, mezi vyhledávané lokality patří zejména Velké Dářko a vodní nádrž Dalešice. Taktéž vodní toky jsou v tomto směru využitelné, velmi populární řeka na sjíždění je Sázava. Sportovně-rekreační infrastruktura pro zimní

sparty se ve formě sjezdovek a běžeckých tratí koncentruje v oblasti Žďárských vrchů, kde především ucelená síť upravovaných běžeckých tras patří k nejlepším a nejvyhledávanějším v České republice. Na území turistického regionu Vysočina se díky jeho charakteru nachází mnoho vleků, z nichž ty nejpoblárnější se koncentrují v oblasti Žďárských vrchů a některé budou v dalším textu uvedeny. Turistický region Vysočina může dál nabídnout několik krytých stadionů, krytých bazénů a aquaparků (Jihlava, Třebíč a další větší města kraje), golfové areály (Golf Club Svatka, Golf Club Telč) či zábavní komplexy; v kraji Vysočina se jedná zejména o tzv. westernová městečka v Kamenici – okres Havlíčkův Brod, Strážku a Zvoli - obě okres Žďár nad Sázavou (www.extranet-kr.vysocina.cz).

Dopravní dostupnost

Doprava a cestovní ruch spolu neodělitelně souvisí. Představit si rozvoj cestovního ruchu bez dopravy není téměř možné. Krajem prochází páteřní dálnice České republiky D1 spojující Čechy s Moravou a dvě mezinárodní silnice (E 59 a E 55). Dne 16. května 2006 přijalo zastupitelstvo kraje Vysočina usnesení, ve kterém schvaluje Páteřní silniční síť kraje Vysočina. Tato páteřní silniční síť je tvořena dálnicí D1, silnicemi I. tříd ve vlastnictví ČR a vybranými silnicemi II. a III. tříd ve vlastnictví kraje (tzv. I. vrstva). Páteřní silniční síť kraje Vysočina tvoří základní a rozhodující komunikační spojení významných center osídlení regionu a zabezpečuje propojení mezi okresy a sousedními kraji. Páteřní silniční síť kraje Vysočina, která zabezpečuje dopravní spojení pro téměř 63 % obyvatelstva kraje, zahrnuje 93 km dálnice D1, 422 km silnic I tříd (ve vlastnictví ČR) a 719 km silnic II. a III. tříd (ve vlastnictví kraje). V roce 2008 byla zrekonstruována silnice druhé třídy číslo 602 v úseku Jihlava – část Helenín a Velký Beranov na východě Jihlavy, kterou řidiči využívají mimo jiné pro příjezd od dálnice D1 (www.kr-vysocina.cz).

Železniční dopravní infrastruktura není příliš rozvinutá – krajem prochází dálnková trať 250 spojující Brno s Prahou (přes Kolín a Havlíčkův Brod), většina tranzitního provozu je však směřována přes I. tranzitní železniční koridor v trase Brno – Česká Třebová – Kolín – Praha, tedy mimo území kraje. Na železnici v kraji Vysočina by v nejbližších letech mohly být provedeny tři významné investiční akce, pokud s

jejich financováním pomůže Evropská unie. Nejdražší bude přestavba trati z Kostelce u Jihlavy do jihočeských Slavonic za 849 milionů Kč. Správa železniční dopravní cesty se pokusí sehnat evropské dotace také na rekonstrukci výhybek v Křižanově a nástupiště v Havlíčkově Brodě (www.silnice-zeleznice.cz).

Informační centra

Turistické informační centrum je účelové zařízení poskytující v oblasti svého působení (město, turistická oblast, region) komplexní informace o všech službách souvisejících s cestovním ruchem. Jsou děleny do čtyř kategorií podle požadavků, které splňují. K 1. 3. 2010 se na Vysočině nachází 44 informačních center z toho 23 je klasických turistických informačních center značených malým bílým „i“ v zeleném čtverci a 16 je členem Asociace turistických informačních center. Infocentra je možné nalézt v každém okresním městě (Jihlava, Pelhřimov, Havlíčkův Brod, Žďár nad Sázavou, Třebíč), v některých jiných významných městech (Telč, Nové Město na Moravě, Humpolec, Náměšť nad Oslavou, Přebyslav, Sněžné, Světlá nad Sázavou, Kamenice nad Lipou, Velké Meziříčí, Moravské Budějovice, Pacov, Chotěboř) a v dalších městech s významnou funkcí pro cestovní ruch. Své služby poskytují široké veřejnosti, občanům města i turistům. Hlavní činností většiny informačních center je turistický servis pro návštěvníky města, bezplatný informační servis (vyhledávání autobusových a vlakových spojů, ostatní služby), informace o památkách a přírodních i jiných zajímavostech, tipy na výlety v okolí, informace o kulturních, společenských a sportovních akcích, informace o ubytování a stravování, předprodej vstupenek na divadelní představení a koncerty, pronájem výstavních, koncertních, divadelních sálů a společenských prostor, prodej propagačních materiálů, prodej turistických, cyklistických, rybářských map a map hradů, zámků a ostatních kulturních památek. V některých je možné využít kopírování, skenování, faxování či internet pro veřejnost (www.region-vysocina.cz).

5.3 Historický vývoj a tradice rekreační funkce

Turistický region Vysočina byl vždy díky své poloze a charakteru krajiny velmi vhodný pro turistiku i sportovní vyžití v přírodě. Velkou tradici má pěší turistika spolu s navštěvováním mnohých historických památek, které se na Vysočině nacházejí. I příznivci cykloturistiky si zde najdou své v poměrně husté síti cyklostezek. Pahorkatý reliéf navíc přitahuje lyžaře i běžkaře z celého regionu. Hornatý charakter v oblasti Žďárských vrchů zajistil nadregionální význam tamních zimních rekreačních středisek, z nich některá mají i stoletou tradici. V turistickém regionu Vysočina by mohly být dobré podmínky pro rekreaci u vody vzhledem k množství vodních ploch, které se tu nachází. Kvalita vody však u většiny není dostačující, neboť většina rybníků je využívána k chovu ryb, jiné vody jsou znečištěné a ke koupání nevhodné. Historii rekreace dokládá i velké množství slavných osobností, které si Vysočinu vybraly jako prostředí své tvorby a často si jí oblíbily tak, že zde zůstaly. V současnosti jsou na takových místech památníky, či malá muzea, která se těší oblibě návštěvníků.

5.4 Význam středisek cestovního ruchu v turistickém regionu Vysočina

Z atraktivit mezinárodního významu, nacházejících se na území kraje, lze uvést zejména tři památkové areály, které jsou zapsány na Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO – městskou památkovou rezervaci Telč, areál národní kulturní památky poutního kostela sv. Jana Nepomuckého na Zelené Hoře u Žďáru nad Sázavou a unikátně zachovanou židovskou čtvrť spolu s bazilikou sv. Prokopa v Třebíči. Z hlediska národního významu je možné jmenovat Nové Město na Moravě, které je proslulé především svými ideálními lyžařskými podmínkami. Další středisko možné označit jako významné na národní úrovni je okresní město Jihlava a to hlavně z historického hlediska. Z hlediska regionálního významu středisek cestovního ruchu už lze vyjmenovat zřetelně více měst. Je to Pelhřimov, Havlíčkův Brod, Humpolec, Pacov, Kamenice nad Lipou, Chotěboř, Velké Meziříčí, Želiv, Ledec nad Sázavou, Světlá nad Sázavou, Sněžné, Svratka či Fryšava pod Žákovou Horou.

5.5 Typologie středisek cestovního ruchu v turistickém regionu

Vysočina

5.5.1 Rekreační střediska

Rekreační střediska u vody

Letní rekreace a turistika u vody se opírá o několik středisek vázaných na zdejší rozsáhlou síť rybníků a menších vodních nádrží (např. Velké Dářko, Sykovec, Medlov, Trnávka/Želiv, Sedlice), a také vodácky zajímavou část horního toku Sázavy.

Světlá nad Sázavou – Město bylo založeno na počátku 13. století severozápadně od Havlíčkova Brodu na březích řeky Sázavy. Výhodná poloha města na horním toku řeky Sázavy má za důsledek, že se Světlá stala střediskem letní rekreace u vody. Kromě toho může návštěvníkům nabídnout středověké podzemí, zámek a zámecký park, hřbitov z dob napoleonských válek a v neposlední řadě kostel sv. Václava. V případě zájmu mohou návštěvníci získat informace ve zdejším turistickém informačním centru. V blízkém okolí jsou turisticky zajímavá například Stvořidla, Sluneční zátoka, Melechov, Michalův statek v obci Pohled, Žižkova studánka, Lipnice nad Sázavou (viz Výletní místa) a další. Stvořidla leží mezi Světloú nad Sázavou a Ledčem nad Sázavou. Sázava zde protéká hlubokým údolím a díky balvanitému řečišti vytváří četné peřeje a slapy. Pro značný spád řeky a dobrodružný ráz patří Stvořidla mezi vyhledávaná vodácká místa, takže zde nechybí ani tábořiště. Roku 1948 zde byla vyhlášena stejnojmenná přírodní rezervace (Podhorský, 2003; www.svetlans.cz).

Ledeč nad Sázavou – Další město ležící na horním toku řeky Sázavy vzniklo ve 12. století a od té doby se stalo oblíbeným letoviskem Posázaví. Díky své dlouhé historii nabízí Ledeč kromě rekreace u vody zajímavé historické a kulturní památky i další atraktivitu. Jsou to například hrad (viz Výletní místa), synagoga, židovský hřbitov, kostel sv. Petra a Pavla a mnoho dalších. Návštěvníkům i obyvatelům města jsou k dispozici různá sportovní i zábavní zařízení a informační centrum. Město i jeho okolí poskytuje možnosti stravování i ubytování a vyžití pro zastánce pěší i cykloturistiky. Pod katastr města spadají již zmíněná Stvořidla (www.ledecns.cz; Podhorský, 2003).

Želiv – Obec Želiv se nachází 10 km od města Humpolce směrem na Tábor. Svoji polohou v lesnaté krajině a na toku řek Želivky a Trnavy je předurčena k rekreaci. Na území obce jsou vodní nádrže, rekreační objekty, veřejné pláže na koupání, ubytovací a stravovací kapacity, obchody s potravinami, textilem a různé služby pro občany. Nejstarší architektonickou památkou je premonstrátský klášter (viz Výletní místa). V blízké místní části Lhotice je na místním hřbitově hrob syna skladatele národní hymny Oldřicha Škroupa a historická dřevěná zvonice. Celé okolí nabízí možnosti turistických vycházek (www.obeczliv.cz).

Žirovnice – Letovisko obklopené několika rybníky vzniklo jako osada při kamenném hradu (viz Výletní místa). Rybníky tvoří dobré předpoklady, aby Žirovnice byla střediskem letní rekreace. Sbíhá se zde několik turistických stezek, cyklostezky a prochází zde okruh naučné stezky. Město Žirovnice má i své informační centrum, které podává bližší informace o ubytovacích a stravovacích možnostech, jenže se v okolí nachází. Město žije bohatým kulturním životem nejen přes léto, ale láká návštěvníky celoročně, kdy pořádá různé společenské akce (Podhorský, 2003).

Počátky – Městečko na rozhraní Čech a Moravy v kraji Vysočina je zajímavé množstvím historických památek, příjemným životním prostředím, řadou rybníků, mimořádně čistým vzduchem, hlubokými lesy s kopcovitým terénem. Vedle již zmiňovaného oplývá město a okolí možnostmi pěší i cykloturistiky, ozdravných pobytů v přírodě, houbaření, či jen odpočinku. To vše jsou vhodné podmínky pro letní rekreaci v Počátkách. V zimních měsících jsou k dispozici běžkařské terény. Celoročně je otevřeno infocentrum (www.pocatky.cz).

Rekreační střediska v horských a podhorských oblastech

Důležitá střediska zimní rekreace se na Vysočině koncentrují do oblasti Žďárských vrchů. Malá střediska regionálního významu však lze díky příznivým podmínkám nalézt na celém území turistického regionu Vysočina.

Nové město na Moravě – Město leží v nadmořské výšce 600 m na jižní hranici CHKO Žďárské vrchy a bylo založeno v polovině 13. století. Návštěvníky zde může zajímat zámek (viz Výletní místa), stará radnice i cenná sochařská díla zdobící volná prostranství města. Historické jádro města je prohlášeno za městskou památkovou zónu. Nové Město na Moravě je výchozím bodem pro pěší turistiku a v okolí lze nalézt pěkné horolezecké terény, které jsou příjemným tréninkovým a odrazovým můstkem v tomto sportu. Informace turistům o mnohých možnostech ubytování, stravování či jiných poskytuje informační centrum s celoročním provozem. Nové Město na Moravě je nejvýznamnější lyžařské středisko Vysočiny s více než stoletou tradicí lyžování. V roce 1910 se zde poprvé konal běžecký lyžařský závod a od roku 1934 se každoročně koná známý závod "Zlatá lyže Českomoravské vysočiny", zařazovaný do série Světového poháru (www.nmmn.cz; www.infocentrum.nmmn.cz).

Fryšava pod Žákovou horou – Obec Fryšava pod Žákovou horou leží uprostřed nejmohutnější části Žďárských vrchů, asi 10 km severně od Nového Města na Moravě. Fryšavský lesník Rudolf Gabessam získal z Norska v roce 1891 lyže a jako jeden z prvních je na Novoměstsku začal používat. Obcí Fryšava prochází mnoho turistických tras pro pěší turistiku, cykloturistiku a v zimním období jsou v okolí obce projížděny tratě pro lyžaře. Přímo v obci je možno využít fotbalové hřiště nebo tenisové kurty (Podhorský, 2003).

Sněžné – Středisko zimní rekreace Sněžné ležící v oblasti Žďárských vrchů má dobré autobusové spojení na lince Nové Město na Moravě - Svratka a na lince Žďár nad Sázavou - Daňkovice. Je zde hotel Záložna s celodenním stravováním a rekreační středisko ADAST. V městečku jsou obchody s potravinářským a průmyslovým zbožím, zdravotní středisko a pošta. V okolí jsou dobré lyžařské terény a na severní straně Buchtova kopce, který se tyčí zhruba 2 km severovýchodně od Sněžného, je lyžařský vlek. Ke koupání lze využít 3,5 km vzdálený Milovský rybník. V okolí Sněžného jsou rovněž dobré podmínky pro horolezecký sport. O všech aktivitách i možnostech lze zjistit více ve zdejší informační kanceláři (www.snezne.cz).

Svratka – Město Svratka leží na severním okraji Žďárských vrchů při stejnojmenné říčce. Centrem města je náměstí s kamennou kašnou a nejvýznamnější památkou je kostel sv. Jana Křtitele. Nedaleko od náměstí se nachází informační centrum poskytující zájemcům informace o zdejších ubytovacích a dalších kapacitách. Kromě golfového hřiště je v okolí několik stezek pro pěší i cyklisty. Sjezdovka Svratka uspokojí svými parametry jak děti a začátečníky, tak i náročnější sjezdaře. Návštěvníci mají zdarma parkoviště, k dispozici je i vytápěný stan s občerstvením. Pro běžkaře jsou příležitostí okolní trasy (www.svratka.cz; www.skiareal-svratka.cz).

5.5.2 Městská střediska

Historická města mezinárodního významu

Na území Vysočiny by se za střediska mezinárodního významu dala označit již zmíněná města, kde leží památky zapsané do Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO.

Telč – Městská památková rezervace v Telči pochází z dob Zachariáše z Hradce. Celá památka je unikátní svou celistvostí. Na náměstí s Mariánským sloupem navazuje renesanční zámek, jeden z nejlépe dochovaných u nás, kterému dodává turistickou zajímavost i italský architekt Baldassare Maggi. Zámek je obklopen přírodním parkem, v němž stojí klasicistní skleník. Další atraktivita, které přitahují návštěvníky, jsou pobočka Muzea Vysočiny, či galerie Jana Zrzavého. Ve městě i v okolí se návštěvník může pohybovat po několika naučných stezkách, či cyklostezkách. Telč nabízí dobře rozvinutou turistickou infrastrukturu a každoročně pořádá kulturní a společenské akce, které přitahují turisty z různých koutů republiky. Telč se nejednou stala kulisou pro natáčení některých známých filmů a i to může přitáhnout návštěvníky k prohlídce města. Pro návštěvníky města je k dispozici informační centrum od dubna do listopadu. V Telči návštěvník ocení rozvinutou turistickou infrastrukturu. Nachází se zde dostatek ubytovacích kapacit, přičemž téměř tři čtvrtiny patří do ubytování s vyšším standardem (Podhorský, 2003; www.telc.eu).

Třebíč – Bazilika sv. Prokopa byla budována od 1. poloviny 13. století jako součást benediktinského kláštera. Bazilika postavená v románsko-gotickém slohu patří ke skvostům středověkého stavitelství evropského významu. Židovská čtvrť vzniknuvší na levém břehu řeky Jihlavy se etablovala postupným nárůstem počtu židovského obyvatelstva na stísněném území bez možnosti plošného rozvoje. Jedná se o čtvrť s velice hustou zástavbou, křivolakými uličkami, temnými zákoutími, klenutými průchody, romantickými náměstíčky a dalšími charakteristickými prostory i architektonickými prvky typickými pro židovskou architekturu. Z dvou synagog, které se zde nacházejí, slouží dnes jedna jako modlitebna Československé církve husitské a druhá byla kompletně zrekonstruována a dnes slouží k pořádání výstav, koncertů a dalších kulturních aktivit. Za zmínku stojí muzeum Vysočiny, které sídlí v těsné blízkosti baziliky sv. Prokopa. Tři informační centra, která se v Třebíči nacházejí, informují návštěvníky o velkém množství příležitostí poznávání, zábavy i sportovního vyžití v okolí (www.trebic.cz; www.kr-vysocina.cz).

Žďár nad Sázavou – Areál kostela ve Žďáru nad Sázavou vysvěceného roku 1722 byl vystavěn podle návrhů architekta J. A. Santiniho na žádost opata Vejmluvy. Kostel se vyznačuje originalitou české barokní gotiky a kompozicí areálu se symbolikou čísla 5 (pěticípá hvězda, pět oltářů, pět chodeb). Tato symbolika pokračuje i na nádvoří, které vymezují ambity s pěticí bran a kaplí. Kostel je veřejnosti přístupný od dubna do října. Ve Žďáru nad Sázavou se nachází regionální muzeum otevřené denně včetně pondělí, ale i mnoho dalších zajímavých historických památek. Městem prochází také trasy pro pěší i cyklisty. Podrobné informace o památkách, sportovním i kulturním vyžití, zábavě, ubytování i stravování poskytuje informační centrum na náměstí Republiky (Podhorský, 2003; www.zdarns.cz).

Historická města národního významu

Jihlava – Město ležící v centrální části Vysočiny vznikalo na konci 12. století a díky nalezištím stříbrné rudy v okolí se rychle stalo významným královským horním městem a na nějakou dobu i největším městem Moravy. Stříbrná ruda byla postupně vyčerpána a obliba města pomalu klesala, čímž pádem i rozvoj města ubíral na obrátkách. Historie

však po sobě zanechala stopy v podobě památek, které dnes přitahují turisty. Další významné atrakce cestovního ruchu, které jsou lákadlem pro návštěvníky Jihlavy, jsou Muzeum Vysočiny či Zoologická zahrada. Jako krajské město může Jihlava nabídnout široké spektrum ubytovacích i stravovacích zařízení a další kulturní zařízení. Každoročně jsou zde konány společenské či zábavní akce, o kterých se návštěvník může dozvědět více v jednom ze dvou informačních center, jež se v Jihlavě nacházejí (Podhorský, 2003).

Ostatní města s významnější funkcí v cestovním ruchu

Pelhřimov – Město Pelhřimov je historickým a kulturním centrem západní části Vysočiny. Důkazem je velké množství historických památek jako například, náměstí s dochovanými domy různých stavebních slohů, kostel sv. Kříže, zámek, městské divadlo a další. Zajímavostí je muzeum strašidel a muzeum rekordů a kuriozit. Světovým unikátem je expozice výrobků ze sirek umístěná v Domě dobrých dnů. Návštěvníci Pelhřimova mají mnohé možnosti sportovního, kulturního i společenského využití a podrobnosti o nich i ubytování a stravování se mohou dozvědět v tamním turistickém informačním centru s omezenou pracovní dobou mimo sezónu. Nejnavštěvovanější akcí v Pelhřimově je Mezinárodní festival rekordů a kuriozit konaný každoročně v červnu (www.pelhrimovsko.cz).

Humpolec – Dnes druhé největší město Pelhřimovska vzniklo ve druhé polovině 12. století v místě, kde se v současnosti nachází křižovatka dálnice D1 a silnice vedoucí z Pelhřimova do Havlíčkova Brodu. Svou dobrou polohu doplňuje Humpolec zajímavou nabídkou. Návštěvníci mohou trávit čas v Muzeum Dr. A. Hrdličky, HLINÍKáriu, včelařském skanzenu, u peruánských lam, na městské naučné stezce či vyhlídkové věži. Výčet není zdaleka konečný a kompletní informace o službách a možnostech nejen pro turisty poskytuje Humpolec v turistickém informačním centru (Podhorský, 2003; www.infohumpolec.cz).

Havlíčkův Brod – Historie města ležícího na řece Sázavě sahá až k počátku 13. století. Při procházkách městem návštěvník může obdivovat historické památky, či navštívit

informační centrum a dozvědět se o ubytování stravování i dalších možnostech, které město poskytuje. Po okolí se lze pohybovat pěšky po naučných stezkách, nebo využít kolo a vydat se po cyklostezce. K dispozici jsou kulturní i sportovní zařízení mnoha druhů a město navíc pořádá celoročně nejrůznější akce, kterými se snaží přivést další návštěvníky (Podhorský, 2003; www.muhb.cz).

Pacov – Město ležící severozápadně od Pelhřimova bylo založeno na přelomu 13. a 14. století a v současné době je jeho část označena jako městská památková rezervace. Kromě četných historických památek může nabídnout také široké možnosti turistiky pro pěší a i cyklisty. Zajímavostí Pacova je, že jím prochází 15 stupeň východní délky, který je nultým poledníkem pásma středoevropského času, tedy město Pacov má místní čas naprosto shodný s časem středoevropským. Toho využili organizátoři vícežánrového festivalu Pacovský poledník. Dalšími lákadly pro návštěvníky se může stát výdejní automat na pramenitou stražišťskou vodu, Městské muzeum Antonína Sovy, zámek a další, které je možné si zjistit v Pacovském informačním centru (Podhorský, 2003).

Kamenice nad Lipou – Město leží přesně mezi Pelhřimovem a Jindřichovým Hradcem na silnici E551 nebo lze do něj přijet vlakem od Jindřichova Hradce či Obrataně. Kromě zámku (viz Výletní místa) nabízí město turistům široké spektrum služeb ke sportovnímu, společenskému i kulturnímu vyžití. Od března do listopadu mohou turisté využívat služeb informačního centra (www.kamenicenl.cz).

Chotěboř – Severovýchodně od Havlíčkova Brodu bylo na okraji Železných hor ve 13. století založeno město Chotěboř. Pro turisty je velmi atraktivní zámek (viz výletní místa), ale najdou se zde i jiné návštěvnícky atraktivní místa. Okolí města nabízí přírodní atraktivitu a k dispozici je zde v zimním období lyžařský areál. V místní městské knihovně je zřízeno informační centrum (www.chotebor.cz).

Velké Meziříčí – Město leží při soutoku řek Oslavy a Balinky. Zámek (viz Výletní místa), který se zde nachází, doplňuje množství dalších památek, zařízení i přírodních atraktivit v okolí a společně s poměrně dobře rozvinutou infrastrukturou přitahují do

města návštěvníky. K dispozici je v sezóně pro turisty i místní informační centrum (www.mestovm.cz).

5.5.4 Chatové lokality

Chataření a chalupaření je specifický a významný potenciál v ubytovací infrastruktuře. Nejedná se o totéž, ale ve statistikách to není jednotlivě rozděleno a tak je zde uvedeno obojí. Je to zejména následek poválečného jevu v 70. a 80. letech 20. století. V drtivé většině se nejedná o komerčně využívané objekty, ale o rekreační objekty sloužící majitelům k víkendovému, sezónnímu, ale i delšímu pobytu. V turistickém regionu Vysočina není z pohledu České republiky největší koncentrace objektů druhého bydlení z důvodu chybějící atraktivní horské krajiny, absence významných oblastí letní rekreace u vody, ale hlavně žádné z měst vzhledem ke své velikosti nevytváří dostatečně silnou příměstskou zónu. Lokality, které je možné označit za atraktivnější k druhému bydlení, jsou příhraničí s Jihomoravským krajem (vliv Brna), okolí Jihlavy, podél toku Sázavy, a v okolí vodních nádrží Želiv a Sedlice. Při posledním sčítání lidu, domů a bytů v roce 1991 v kraji Vysočina bylo zjištěno 103,5 tisíc lůžek v objektech individuální rekreace. V současnosti lze předpokládat jejich setrvalý stav, případně mírný nárůst (extranet.kr-vysocina.cz).

5.5.5 Výletní místa

Hrady a zámky

Jak již bylo nastíněno, hrady a zámky jsou součástí krajiny Vysočiny. Historické památky tohoto typu jsou pro cestovní ruch významné zejména tehdy, jsou-li zpřístupněny veřejnosti a naplňují-li poznávací funkci. Mezi významné hrady a zámky na Vysočině patří:

Zámek Velké Meziříčí – Zámek, původně hrad, byl vybudován před polovinou 13. století a do konce 14. století ho vlastnili Pánové z Lomnice, kteří dali městu i svůj znak: sedm bílých orlích per v červeném poli svázaných zlatou stuhou. V průběhu historie se na zámku vystříдалo na dvě desítky vlastníků a v závislosti na nich se měnila podoba

zámku. V současné době převažují goticko-renesanční prvky a zámek je průběžně opravován. Mimo expozice zámku, který je pro návštěvníky otevřen od dubna do října, a muzea je pro veřejnost zpřístupněna i synagoga pocházející ze 17. století a to po celý rok. Pro zájemce je možné uspořádat na zámku svatební obřad (www.muzeumvm.cz).

Zámek Žirovnice – Zámek Žirovnice byl založen Pány z Hradce pravděpodobně v polovině 13. století. Původní hrad nebyl nijak velký, zahrnoval v podstatě území dnešní věže, části budov dnes s věží sousedících a prostor k bývalé hlásce. Do dnešní podoby byl hrad přestavěn v letech 1485 – 1494. V 16. stoletím pak došlo k úpravám, které z hradní pevnosti udělaly pohodlnější renesanční zámek. Na počátku 20. století přešel zámek do vlastnictví města, v roce 1964 vyhořel a celková obnova zámku skončila až v roce 1992. V rámci prohlídek zámku pořádaných od května do října mohou návštěvníci obdivovat expozici šicích strojů, expozici perleti, expozici nábytkových interiérů z II. poloviny 19. století, expozici sálů s gotickými freskami z 15. stol. a expozici venkovských tradic a řemesel - Zámecký špýchar. Stejně jako v mnoha dalších lze na zámku uspořádat svatební obřad, zvláštností jsou noční prohlídky zámku. U rybníků východně od města se nachází autokemp a rekreační zařízení (Urban, 2008).

Zámek Pelhřimov – Počátky zámku Pánů z Říčan jsou nejasné. Původně byl věžovitou gotickou stavbou vkomponovanou do městského opevnění a její zbytky jsou dochovány v přízemí zámku. Zámek postihly tři velké požáry. Po prvním v roce 1561 byly provedeny rozsáhlé renesanční přestavby. Druhý požár roku 1682 měl na svědomí úpravy v barokním slohu a poslední v roce 1766 měl za následek rekonstrukci zámku do podoby, jak vypadá dnes. Jednu dobu sloužil zámek jako budova okresního soudu, v současnosti jsou v zámku umístěny expozice okresního muzea (Podhorský, 2003).

Zámek Chotěboř – Čtyřkřídlý patrový zámek italského typu byl vystavěn v letech 1701-1702 na místě původní gotické tvrze ze 14. století. Sídlo vybudované Vilémem Kinským obklopuje ústřední dvůr. V původním stavu se zachovala kaple Nejsvětější Trojice s bohatou štukovou výzdobou. Od roku 1952 slouží prostory zámku stále expozici městského muzea. Součástí prohlídky je Chotěboř očima výtvarných umělců,

sbírka historických zbraní, obrazárna, sbírka sakrálního umění, barokní sál a zámecká kaple Nejsvětější Trojice. Muzeum je otevřené od března do října a v zimním období se zde kobá Vánoční výstava (Podhorský, 2003).

Hrad Kámen – Zakladatel ani nejstarší osudy hradu Kámen nejsou známy. Původní gotický hrad byl založen ve 13. století a nazván po skalisku, na němž byl vystavěn. První zmínka, která odstartovala bohatou historii hradu, pochází z roku 1316, kdy byl majitelem Nimír z Kamene. Po prostřídání téměř padesáti pánů na Kamenu je od 1. 1. 2003 hrad Kámen příspěvkovou organizací Kraje Vysočina. Na hradě je k vidění expozice bydlení a životního stylu v 19. a na počátku 20. století na panském sídle, expozice historických jednostopých vozidel a expozice starého paláce a to od dubna do října. Návštěvníci si po zakoupení vstupenky prohlíží hrad sami (jako muzeum). Ke vstupence je možno zakoupit tištěného „Stručného průvodce po hradu Kámen“. Skupiny návštěvníků nad 15 osob mohou požádat o průvodce. Zajímavostí je hradní zahrada s rozsáhlým přírodním alpinem, která se může stát vhodným místem pro svatbu (www.hradkamen.cz).

Hrad Ledec nad Sázavou – Na složitém komplexu hradu se během staletí vystřídala řada majitelů, kteří svými záměry upravovali původně raně gotický hrad z poloviny 13. století pozdně goticky, renesančně a barokně. Třídenní požár v roce 1879 způsobil, že hrad už nikdy nebyl uveden do původní podoby. Po první pozemkové reformě přešlo panství pod státní správu. V roce 1951 byl hrad předán do užívání státním lesům. Nyní je jeho správcem společnost Hrad Ledec nad Sázavou, s.r.o. Pro veřejnost je hrad zpřístupněn od dubna do září (www.ledecns.cz).

Hrad Roštejn – Pozdně gotický hrad byl vybudován pány z Hradce v první polovině 14. století. V 70. letech 16. století byl přestavěn do renesanční podoby na lovecký hrádek. Dnes je hrad v majetku Kraje Vysočina a spravuje ho Muzeum Vysočiny Jihlava p. o. Hrad byl pro veřejnost otevřen v roce 1969. Dnes jsou zde vystaveny sbírky z fondu Muzea Vysočiny Jihlava. V expozici je možné vidět pozdně renesanční fresky erbů v Erbovním sále, nástěnnou malbu koně a rostlin. Další zajímavostí je sedmimetrový betlém vyrobený třeštskými betlémáři. Od dubna do října, kdy je hrad otevřen, je

v návštěvní době v provozu občerstvení. Specialitou hradu je pořádání nočních prohlídek v hlavní sezóně. Na hradě můžou probíhat i svatební obřady (Urban, 2008).

Hrad Lipnice nad Sázavou – Gotický hrad založený na počátku 14. století rodem pánů z Lichtemburka je jedním z nejmohutnějších českých šlechtických hradů. Lipnice nad Sázavou láká na prohlídku archeologické expozice, gotické kaple a rozsáhlých sklepení s bývalou hodovní síní Jindřicha z Lipé. Dále je s hradem a celým městečkem spjat Jaroslav Hašek, po kterém je pojmenovaný i festival, jenž se každoročně koná v amfiteátru pod hradem. V současnosti je hrad péčí státu a prostřednictvím Národního památkového ústavu v Telči citlivě konzervován. Po korekcích některých rekonstrukčních zásahů z minulého století je dále zpřístupňován od dubna do října s možností konání svatebních obřadů. Z okolí stojí za zmínku lomy s hlubokými jezírky, které zdobí díla vytesaná do kamenů souhrnně nazývaná jako Památník národního odposlechu (www.lipnicens.cz).

Zámek Kamenice nad Lipou – Původní hrad pochází ze 13. století a byl průběžně rekonstruován. Zásadní klasicistní přestavbu, při které zámek ztratil renesanční charakter, dal provést v letech 1839-1842 Jakub Rudolf Geymüller. Jméno Kamenice dostal zámek podle staré lípy v anglickém parku rozkládajícím se okolo zámku. V druhé polovině 20. století fungovala v zámku dětská ozdravovna a v roce 1998 přešel zámek do správy Uměleckoprůmyslového muzea v Praze, díky čemuž si vysloužil rozsáhlou rekonstrukci. Uměleckoprůmyslové muzeum se rozhodlo vybudovat v zámku studijní depozitáře přístupné i běžným návštěvníkům a využít nové prostory také expozičně (Umělecké kovářství od 16. do 20. století, Hračky ze sbírek Uměleckoprůmyslového videa, Minulost a budoucnost). Městu Kamenice nad Lipou byly v jižním křídle zámku poskytnuty prostory pro nové umístění Městského muzea. Zde bude představena výstava ze sbírek kamenického muzea nazvaná „Muzeum pro všechny smysly“ (zrak, hmat, sluch, čich a chuť). Veřejnosti je zámek zpřístupněn celý rok, od října do dubna však jen omezeně (Urban, 2008).

Zámek Budišov – Zámek vyrostl na místě původní vodní tvrze ze 13. století, přebudované v 16. století na renesanční zámek. Dnešní podobu honosného barokního letního sídla získal přestavbou ve 20. letech 18. století. V téže době byl kolem zámku zřízen park s bohatou sochařskou výzdobou. V roce 1974 získalo zámek do správy Moravské zemské muzeum, které zde po rozsáhlých úpravách vybudovalo depozitáře přírodovědných oddělení. Část zoologického depozitáře přístupná veřejnosti od května do října představuje nejstarší kolekce vycpanin ptáků, savců, ryb i obojživelníků ze sbírkového fondu oddělení doplněné trofejemi z loveckých výprav do Afriky, Asie a Kanady (www.mzm.cz).

Zámek Moravské Budějovice – Tento zámek vznikl poněkud netradiční cestou. Původní renesanční radnice s několika měšťanskými domy byla v 17. století přebudována na barokní zámek. V současnosti jsou zde k vidění expozice Zaniklá a zanikající městská řemesla - cínař, zbrojíř, kloboučník, kožešník, pilníkář, perleťář, hřebenař aj., Historie města a archeologické sbírky a jedna prohlídková trasa. Kromě letní běžné otevírací doby od května do srpna je možno objednat prohlídku i v ostatních měsících (www.mbudejovice.cz).

Zámek Polná – Raně gotický hrad z poloviny 13. století vybudovaný Pány z Polné je ze severu, západu i východu obklopen rybníky. Několikeré přestavby do pozdně gotického slohu ukončil roku 1584 požár, po kterém byl původní hradní palác přestaven na renesanční zámek. Po dalším požáru v roce 1794 zůstal zámek nevyužitý. V roce 1922 získalo zámek město Polná a v současnosti má zámek podobu dvoupatrové obdélné budovy, ke které se na severní straně připojuje část přízemí severního křídla a na jihu renesanční křídlo. Zámek nabízí dvě stálé expozice a tři prohlídkové trasy. V případě zájmu zde lze uspořádat soukromou (firemní) akci v historickém duchu. Veřejnosti je zámek zpřístupněn od května do září. Z kulturních akcí, které se zde konají, stojí za zmínku Polenský hudební podzim (Urban, 2008).

Zámek Nové Město na Moravě – V 16. století byl na místě měšťanských domů nevelký renesanční zámeček a později byl upraven tak, aby mohl sloužit jako trvalé sídlo. Při požáru města roku 1723 zámek vyhořel a pustl do roku 1745, kdy byl barokně

přestavěn a rozšířen. Současnou novorenesanční podobu má zámek od konce 19. století. Dnes zde sídlí Horácká galerie. Ve svém sbírkovém programu se galerie zaměřuje na dokumentaci děl nejvýznamnějších osobností regionálního umění v konfrontaci s českým výtvarným uměním a součástí sbírkového fondu je kolekce hutního skla pocházející z produkce sklárny ve Žďáru nad Sázavou. Galerie je pro návštěvníky otevřená denně mimo pondělí (www.nmmn.cz).

Zámek Příbrav – Příbravský zámek byl vybudován Zachariášem z Hradce v roce 1560 na místě bývalého hospodářského dvora, jenž patřil k příbravskému hradu a byl vypálen při dobývání města v roce 1424. Zadní, starší část zámku je postavena ve stylu italské renesance. V objektu se nyní nachází Hasičské muzeum a Centrum hasičského hnutí. V 15 sálech je umístěna výstava Historie požární ochrany. Dále je možno navštívit síň mezinárodní spolupráce zemí CTIF (mezinárodní hasičská organizace zastřešující hasičské svazy zemí celého světa) s hasičskými stejnokroji z různých zemí světa nebo regionální výstavu Příbravsko. Stálá expozice je veřejnosti otevřena od dubna do října (Urban, 2008).

Zámek Police – Původní tvrz z 12. století byla do dnešní podoby přestavěna v průběhu 16., 17. a 18. století. Zámek Police byl v roce 1945 zkonfiskován a od roku 1996 je ve vlastnictví obce Police. Od 1. 7. 2005 je zámek zpřístupněn každoročně veřejnosti vždy přes letní měsíce. Součástí goticko-renesančního zámku je vyhlídková věž. K vidění jsou zde kvalitní štukové výzdoby stropů, části původního vybavení zámku a mimo jiné i zcela zachovalá a neporušená zámecká kaple z 18. století. Obec Police jako vlastník památky přistoupila k celkové obnově a chce v tom pokračovat i v dalších letech, aby mohly být zpřístupněné další rekonstruované prostory turistům návštěvníkům obce (www.obec-police.cz).

Zámek Náměšť nad Oslavou – Původní hrad ze 13. století postavený na skalnatém masívu na levém břehu řeky Oslavy byl v 16. století přebudován na honosné renesanční sídlo, které se v téměř nezměněné podobě dochovalo dodnes. Areál zámku, k němuž patří budovy tzv. "Vlašského dvora", anglický park a malá francouzská zahrada, byl v

roce 2001 prohlášen národní kulturní památkou. Interiéry zámku lákají na expozice gobelínů, cenných obrazů či historického nábytku, zámecká kaple je pozoruhodná svoji architekturou i barokním mobiliářem, knihovna bohatým knižním fondem i štukovou klenbou s ojedinělou freskovou výzdobou a vnitřní nádvoří pak zdobenými renesančními arkádami. Náměšťský zámek nabízí dva prohlídkové okruhy od května do dubna. Parky a zahrady jsou volně přístupné a poskytují místo k odpočinku, ale i delší turistické trasy bývalou zámeckou oborou či údolím řeky Oslavy (Urban, 2008).

Zámek Jaroměřice nad Rokytnou – Jedna z nejnavštěvovanějších památek na Vysočině, barokní zámek Jaroměřice nad Rokytnou, patří k nejmohutnějším architekturám 1. pol. 18. stol. u nás i v Evropě. Původní středověká tvrz byla koncem 16. století přestavěna na renesanční zámek a na počátku 18. století do barokní podoby. Zámecká instalace je stylovou rekonstrukcí barokního sídla i interiéru 19. století. Místnosti jsou zařízeny podle jejich bývalých funkcí a jsou vybaveny dobovými hudebními nástroji, které slouží jako připomínka slavné hudební minulosti. V blízkosti barokního zámku Jaroměřice nad Rokytnou lze navštívit farní kostel sv. Markéty, postavený spolu se zámkem v duchu vrcholného baroka. Od dubna do října nabízí zámek 3 prohlídkové trasy a možnost konání svatebních obřadů a firemních rautů (www.zamek-jaromerice.cz).

Církevní památky

Kromě světských kulturních a historických památek je díky dlouhodobé náboženské tradici v turistickém regionu Vysočina i řada sakrálních památek. Patří k nim zejména unikátní památky UNESCO (viz Městský cestovní ruch). Mezi další významné se řadí:

Židovská čtvrť ve Velkém Meziříčí – Velké Meziříčí se rozkládá na Českomoravské vysočině, mezi řekami Oslavou a Balinkou. Přibližně v místě dnešní křižovatky ulic Vrchovecká, která byla původně mnohem užší, a Novosady v minulosti začínalo Židovské město. Židé směli mít v minulosti pouze stabilní počet domů, který se nesměl zvyšovat. Nejdříve to bylo 10, později 23 a od roku 1710 pak 32 domů. Počet obyvatel

se však zvyšoval a tak na sebe domy byly různě lepeny tak, že i víc domů mělo často jeden vchod. Při prohlídce města je tak možné vidět charakteristickou nahuštěnost domů i další typické rysy středověké zástavby. Kromě toho se sem turisté sjíždějí i za odpočinkem v přírodě, ale také za sportem, neboť oblast nabízí mnoho sportovního využití v podobě cyklostezek, tenisových kurtů a lyžařských sjezdovek (www.mestovm.cz).

Premonstrátský klášter v Želivě – Starobylý klášter byl založen roku 1139 na soutoku řeky Želiv a Trnávky. V průběhu historie klášter několikrát vyhořel a po posledním požáru na počátku 20. století byla budova opatství obnovena v pseudobarokním slohu a vyzdobena ve slohu secesním. Po etapách, kdy byl v klášteře zřízen internační tábor a později psychiatrická léčebna, se v roce 1991 mohla do části kláštera vrátit řeholní komunita. Součástí areálu kláštera je ubytovací zařízení Opatství Želiv s.r.o. nabízející ubytování a stravování (kapacita cca 100 lůžek). Návštěvníci si mohou pochutnat také na pivu z místního klášterního pivovaru (www.zeliv.eu).

Židovská obec a kostel sv. Františka Serafinského v Golčově Jeníkově – Přirozeným středem židovské obce byla synagoga, která zde byla postavena v polovině 17. století. Po několika požárech a přestavbách synagoga stále chátrala a kompletní restaurace se dočkala až v 90. letech minulého století. Židovský hřbitov v Golčově Jeníkově patří k nejstarším v České republice. Podle historických odhadů byl založen již ve 14. století. Tato národní kulturní památka se rozkládá na ploše 7 336 m² a leží necelý kilometr západně od města. Kostel sv. Františka Serafinského byl postaven v empírovém slohu až v 19. století, ale na místě kde dřív stával kostel sv. Kříže. Zájem vzbuzuje především empírové kování na dveřích a vnitřní vybavení kostela. Pozornost si zaslouží především obraz Nanebevzetí Panny Marie pravděpodobně z dílny známého jezuitského malíře Ignáce Raaba. Tvoří součást bočního oltáře naproti vchodu do lorey. Z ikonografického hlediska se jedná o výjimečně zajímavé dílo (www.golcuv-jenikov.cz).

Premonstrátský klášter v Nové Říši – Klášter premonstrátů v Nové Říši byl založen na počátku 13. století. Pohnuté dějiny prodělal zvláště ve 20. století, kdy byl obsazen

jednotkami SS a přeměněn ve středisko organizace Hitlerjugend. Po skončení války se stal klášter na čtyřicet let skladištěm a vrácen řádu byl roku 1991. Komunita bratří, která zde žije, vyprošuje Boží pokoj a požehnání tomuto kraji, naší vlasti i světu, ale také nabízí klášter, aby v něm o prázdninách děti z města našly osvěžení, je místem rekreace nemocných dětí i místem odpočinku a načerpání duchovních sil pro dospělé. V klášteře je možné si od července do srpna projít čtyři prohlídkové trasy, popřípadě si návštěvu kláštera objednat telefonicky (www.klaster.novarise.cz).

Značná část území kraje je „osázena“ mistrovskými církevními stavbami Jana Aichla Santiniho z období baroka, ale nejen z něj, v každém městě a větší obci nalezneme chrámy, kostely, děkanství, kaple, kapličky, farní budovy, kostnice či alespoň sochy s církevními motivy připomínající zdejší hluboké náboženské kořeny a tradice (extranet.kr-vysocina.cz).

Technické a vojenské památky

Technické a vojenské se vyznačují svojí architektonickou hodnotou, ale především svojí technickou či technologickou hodnotou, která vypovídá o historickém vývoji různých oborů lidských činností a vývoji národních dějin. Z technických památek významných pro cestovní ruch, i např. z hlediska návštěvnosti, na Vysočině nalezneme především památky komunikačního stavitelství (např. silniční, železniční mosty, viadukty, lávky, železniční tratě a další) (extranet.kr-vysocina.cz).

Koroužné – Z technických památek nalezneme v Koroužném starou krytou dřevěnou lávku. Byla vybudována v roce 1873 přes řeku Svratku. Lávka je 24m dlouhá a 1,6m široká. Kromě lávky lze najít v Koroužném i jiné památky jako například zříceninu hradu Zubštejna a o kus dále hradu Pyšolce, zvoničku z roku 1856, či kapli Nejsvětější Trojice (www.korouzne.unas.cz).

Náměšť nad Oslavou – Most v Náměšti nad Oslavou vedoucí přes řeku Oslavu je nazýván „Malý moravský Karlův most“. Pochází z roku 1737, je ozdoben 20 sochami a

je 32 m dlouhý a 7 m široký. Vede přes řeku Oslavu a má sedm půlkruhovitých oblouků. V současnosti je mimo dopravní provoz (www.namestnosl.cz).

Budišov – Kromě množství dalších památek, které je možné si prohlédnout při návštěvě Budišova, se zde nachází zřícenina větrného mlýnu holandského typu (www.oubudisov.cz).

Velké Meziříčí – Zde se nachází dálniční most z roku 1978, je obloukovitě zahnutý, 460 m dlouhý a ve výšce 77 m se táhne nad údolím Oslavy (nejvyšší a druhý nejdelší na dálnicích D1 a D2) (web.mestovm.cz).

Žďár nad Sázavou – Kamenný barokní most přes řeku Sázavu z druhé poloviny 18. století s osmi sochami a 13 oblouky.

Přibyslav – Tříobloukový kamenný most přes řeku Sázavu z 16. století.

Brtnice – Dva kamenné mosty z první poloviny 18. století (jsou ve znaku města) s barokními sochami, jeden v centru města, druhý přes řeku Brtničku,

Dalešice – Technická památka vodního stavitelství a zpracování zemědělských produktů: dvě hráze na údolní nádrži Dalešice a areál bývalého a v současné době obnoveného pivovaru.

Jimramov – Památka textilní výroby: tírna

Bělá – Tasice – Jedna z prvních sklářských hutí v Posázaví Sklářská huť Jakub je přístupná veřejnosti (extranet.kr-vysocina.cz).

Na území kraje se nacházejí pouze tři vojenské památky významné pro cestovní ruch, a to městské opevnění v Jihlavě, památník Jana Žižky u Přibyslavi (místo úmrtí) a pomník poslední husitské bitvy ve tvaru kalicha u obce Křeč (extranet.kr-vysocina.cz).

6 Analýza potřeb a požadavků návštěvníků

6.1 Interpretace výsledků dotazníkového šetření

Dotazníkové šetření bylo prováděno způsobem osobního dotazování v letní sezóně roku 2009, konkrétně v druhé polovině měsíce srpna. Šetření zaměřené na potřeby a požadavky návštěvníků bylo prováděno v centru měst Jihlava a Pelhřimov. Celkem bylo 80 dotazovaných, z toho 50 dotazníků bylo vyplněno v Jihlavě a 30 v Pelhřimově. Dotazník se sestává z devatenácti otázek, z toho šestnáct je uzavřených a tři jsou polouzavřené.

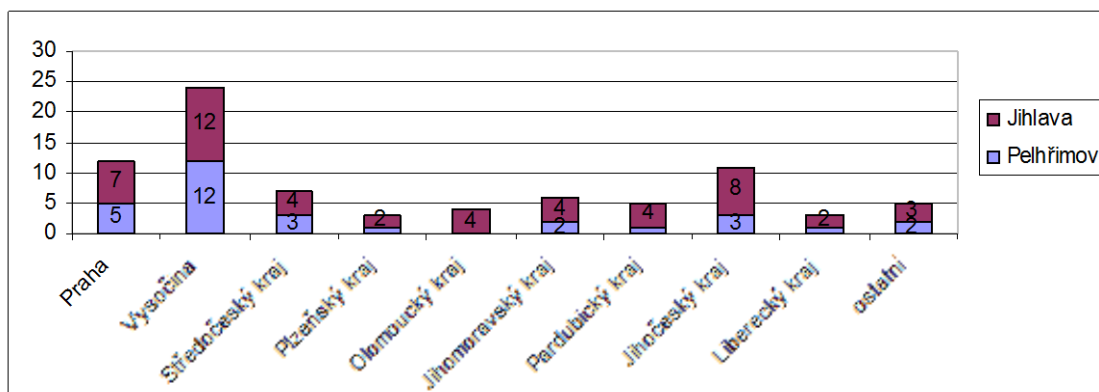
Otázka 1: Jste v regionu Vysočina poprvé?

Jak v Jihlavě, tak v Pelhřimově převládali návštěvníci, kteří zde nebyli poprvé, to může naznačovat, že se návštěvníci na Vysočinu rádi vrací. Z celkového počtu odpovědělo jen 22 lidí, že je to jejich první návštěva. Důvodem ale také může být, že velký podíl dotazovaných z Vysočiny pochází (viz Otázka 2).

Otázka 2: Odkud pocházíte?

Z grafu 1 je patrné, že kromě návštěvníků pocházejících z Vysočiny, mají své místo v návštěvnosti Praha a Jihočeský kraj. Naopak zanedbatelné jsou hodnoty poměrně vzdálených krajů Královéhradeckého, Karlovarského, Zlínského a Ústeckého, které jsou spolu s Moravskoslezským zahrnuty pod ostatní.

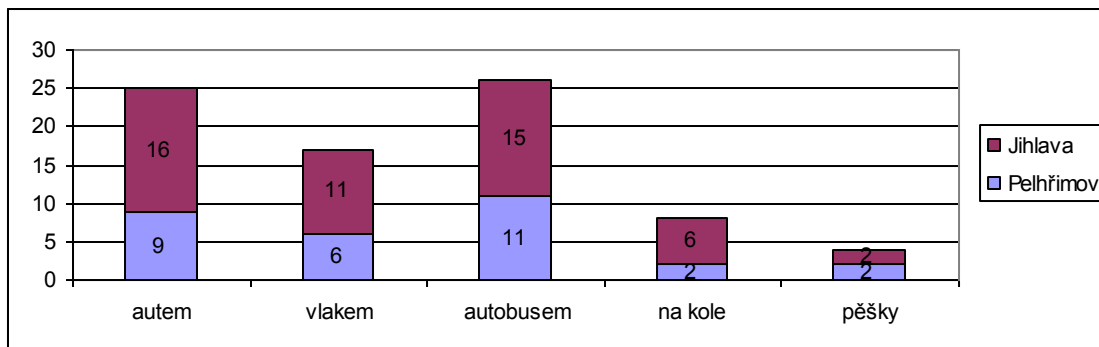
Graf 1 : Zdrojové kraje

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Otázka 3: Jak jste sem přicestoval(a)?

Graf 2: Způsob dopravy

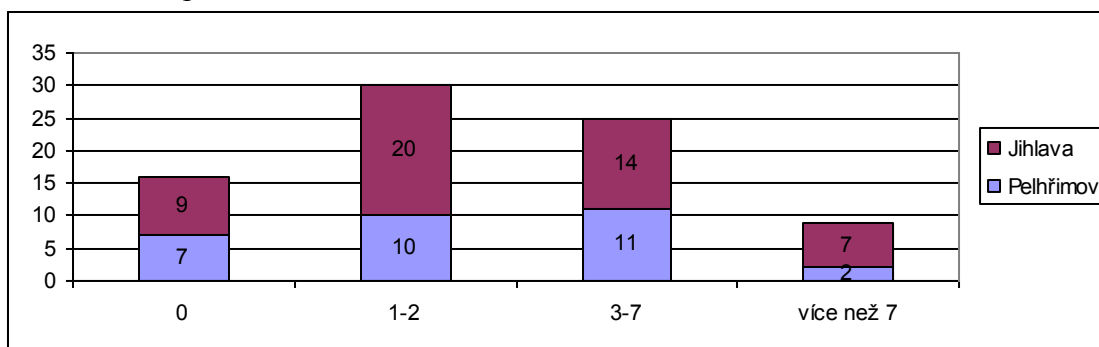

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Vysočina je označována za kraj s velmi dobře rozvinutými silničními sítěmi a odpovídající dopravní dostupností. Ve způsobu dopravy návštěvníků vede autobus, v těsném závěsu je automobil, který poskytuje největší komfort při cestování. Člověk se tak dostane přesně na místo, má volnou ruku v rozhodování, kdy se vypraví zpět, může cestou kdykoli zastavit, či změnit trasu. Vlák je až třetí nejčastější odpověď, pravděpodobně díky pověsti (kvalita, spolehlivost) železničních dopravních služeb v České republice.

Otázka 4: Kolik nocí zde plánujete strávit?

Graf 3: Počet přenocování

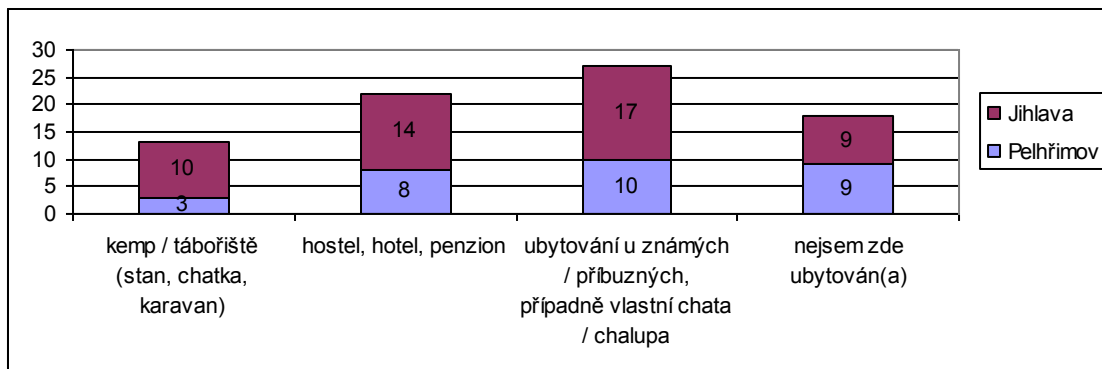

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Stejně jako nynější trend i nejčastější odpověď je tu 1-2 noci. Vysoký podíl odpovědi 3-7 nocí lze přisuzovat skutečnosti, že obě města leží v blízkosti chatových lokalit a šetření bylo prováděno v letní sezóně, kdy lidé vybírají dovolenou a nejsou omezoováni pracovními dny.

Otázka 5: Kde jste ubytován(a)?

Graf 4: Ubytování

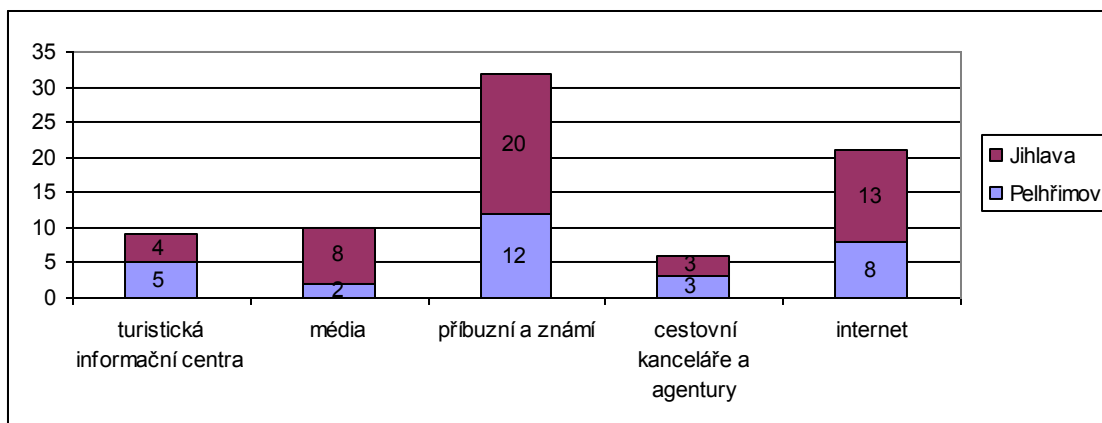

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Tyto výsledky podporují předpoklad o blízkosti chatových osad a ve výsledku je to další důvod, proč lidé jezdí na Vysočinu opakovaně. Naopak nejmenší podíl získala možnost kemp/tábořiště pravděpodobně proto, že se nenachází v nejbližším okolí. Možnost nejsem zde ubytován, kterou zvolilo 22,5 %, ukazuje, že Vysočina je oblíbenou lokalitou i pro jednodenní výlety.

Otázka 6: Na základě jakých informačních zdrojů jste se rozhodl(a) pro návštěvu Vysočiny?

Graf 5: Informační zdroje

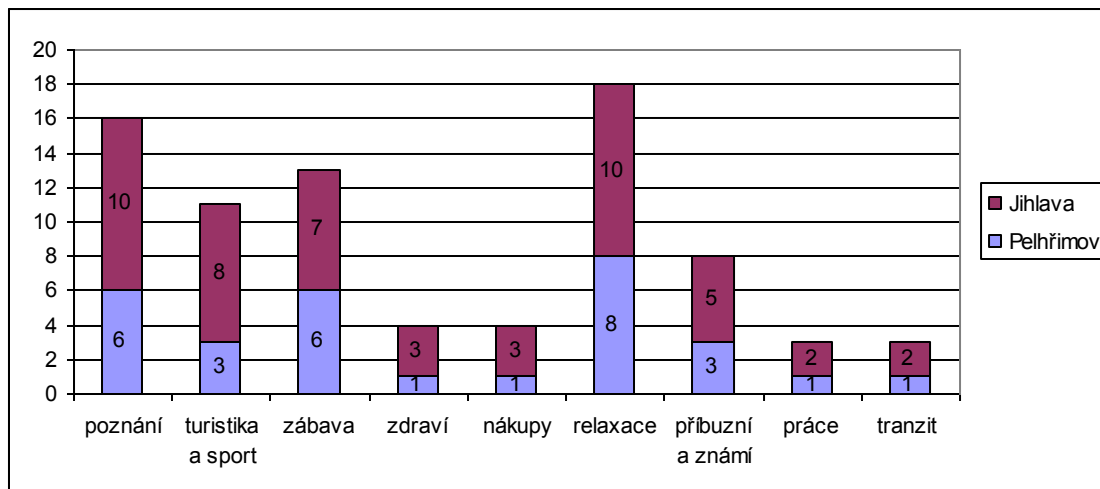

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Cesty po Vysočině dotázaní nejčastěji absolvovali na doporučení příbuzných a známých. Tento výsledek ukazuje, že osobní doporučení je velmi důležité. Na paty jim šlape internet, což dokazuje nutnost a určitou kvalitu propagace regionu přes tento prostředek.

Otázka 7: Jaký je hlavní důvod Vaší návštěvy?

Graf 6: Hlavní důvod návštěvy

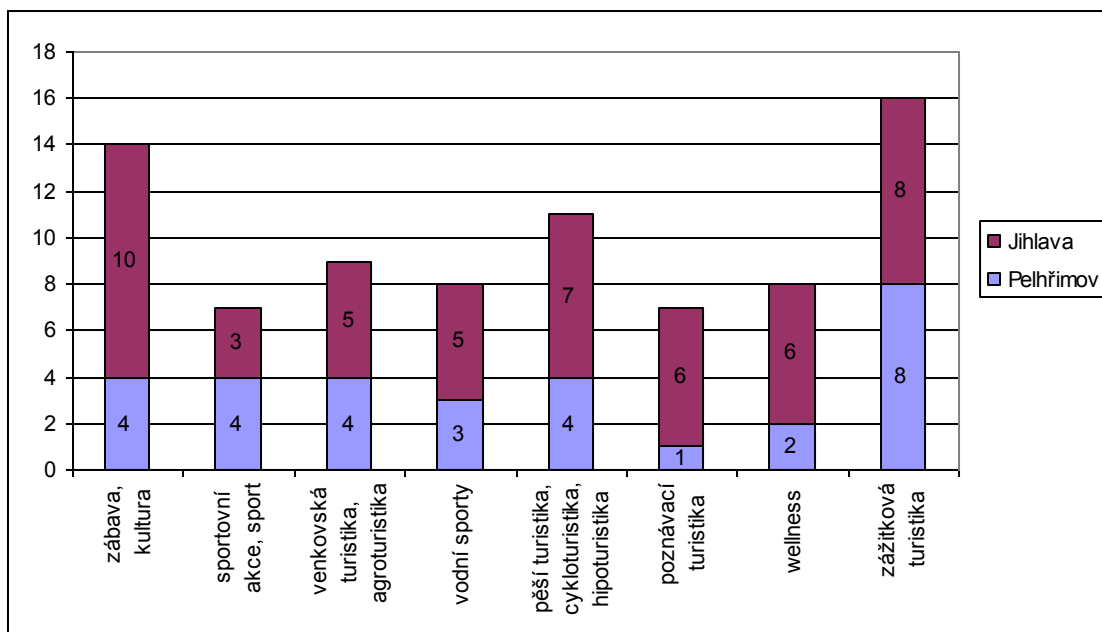
Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Nejvíce lidí přijelo na Vysočinu relaxovat, poznávat a bavit se, což koresponduje s tvrzením ve strategickém dokumentu pro Vysočinu, že většina lidí jezdí na Vysočinu za odpočinkem. Jen o něco méně dotazovaných zvolilo turistiku a sport, pro které jsou na Vysočině velmi dobré podmínky. I přes zachovalou přírodu a životní prostředí uvedli zdraví jako hlavní důvod návštěvy jen 4 dotazovaní, stejně jako nákupy. Pravděpodobně je to tím, že na území Vysočiny nejsou žádné lázně. Vzhledem k tomu, že Vysočina má spíše vesnický nebo maloměstský charakter osídlení, je zřejmé, proč tak malý podíl přijel za nákupy. Přitom je logické, že tři ze čtyř jeli za nákupy do Jihlavy, kde jsou tyto možnosti rozhodně dostupnější než v Pelhřimově.

Otázka 8: Jaká aktivita Vás nejvíce láká?

Ačkoli většina turistů uvádí hlavní důvod návštěvy poznání a relaxaci, jako nejlákavější aktivitu vidí 20 % v zážitkové turistice. Je logické, že lidé chtějí poznat nepoznané a největší lákadlo by pro ně byl zážitek, který je vlastně jednou z podstat cestovního ruchu. Druhá nejčastější odpověď je zábava a kultura, přičemž většinou tak odpovídali respondenti ve věku do 34 let, u kterých se to dá předpokládat. Porovnáním předchozího grafu a grafu 7 získáme zajímavý výsledek, že ačkoli lidé mají určitý účel cesty na Vysočinu, mohou je lákat věci jiné. Například do Pelhřimova přijelo šest lidí, za poznáním, ale jen pro jednoho z nich je poznávací turistika zároveň nejlákavější aktivita.

Graf 7: Nejlákavější aktivita

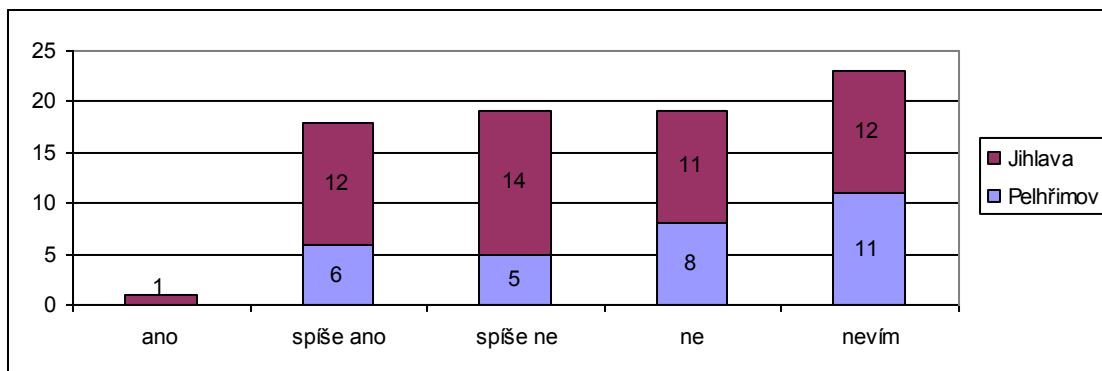
Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Dobré umístění jako lákadlo si drží pěší turistika, cykloturistika a hipoturistika, což může vyplývat z faktu, že pro tyto tři odvětví má Vysočina vhodné předpoklady.

Otázka 9: Jste spokojen(a) s možnostmi veřejné dopravy na Vysočině?

Přestože zdroje udávají, že dopravní obslužnost na Vysočině je na dobré úrovni, převážná většina těch, kteří s ní mají zkušenosti, s ní spokojena není. Část dotazovaných, která odpověděla nevim, nemá s veřejnou dopravou na Vysočině zkušenosti, nebo na to nemá názor.

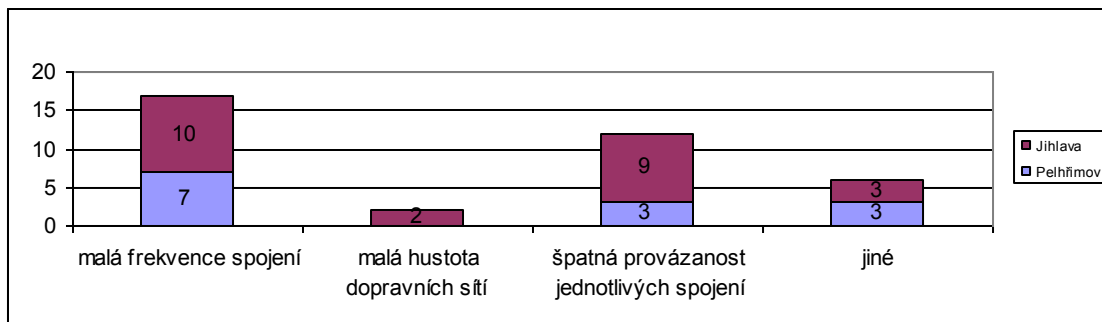
Graf 8: Spokojenost s veřejnou dopravou

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Otázka 10: Pokud jste na předchozí otázku odpověděl(a) spíše ne nebo ne, proč?

Graf 9: Důvody nespokojenosti s veřejnou dopravou

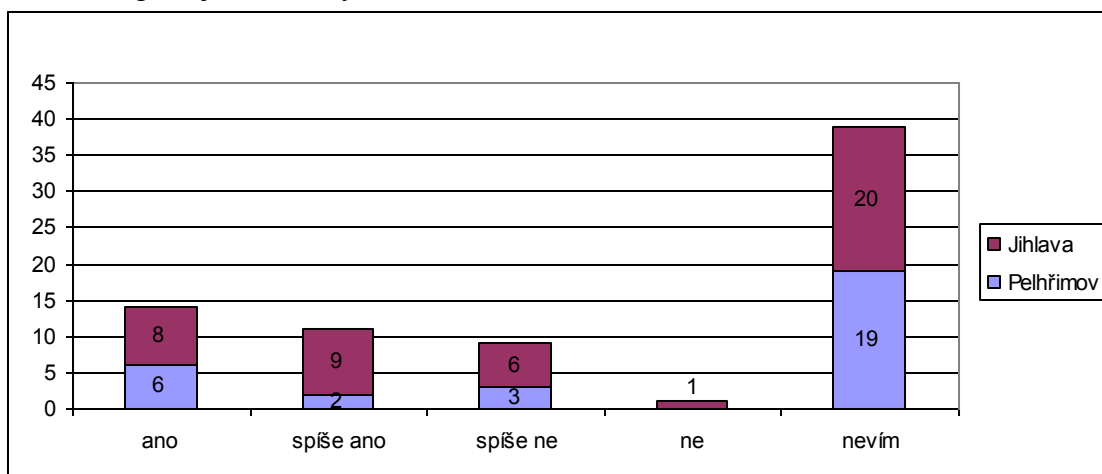

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Nejčastější důvod nespokojenosti je malá frekvence spojení. Nejméně lidí si stěžovalo na hustotu dopravních sítí, z toho lze usuzovat, že Vysočina je osobními automobily (motocykly) lépe dostupná, než veřejnou dopravou. Jako další důvody nespokojenosti byly uváděny kvalita dopravních prostředků, cena či časté zpoždění.

Otázka 11: V případě, že jste zde ubytován(a), jste spokojen(a) s ubytovacími službami? Odpověď nevim v tomto případě znamená, že dotazovaný nebyl nikde ubytován. Většina tázaných s ubytování neměli žádné větší potíže a odpovídali ano, nebo spíše ano. Vyloženě nespokojen byl jen jeden člověk, což poukazuje na celkem uspokojivou kvalitu ubytovacích služeb.

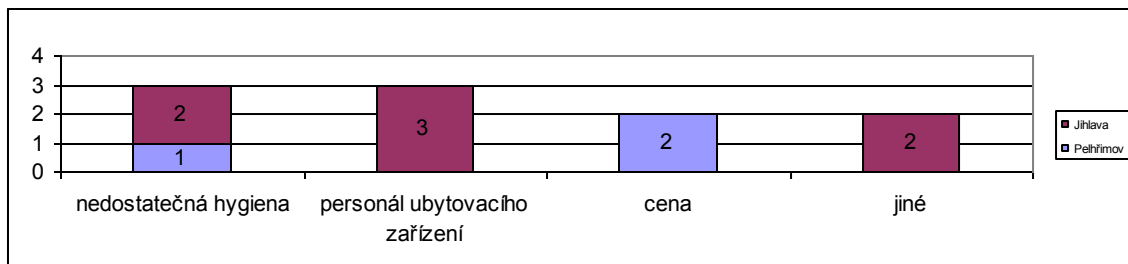
Graf 10: Spokojenost s ubytovacími službami

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Otázka 12: Pokud jste na předchozí otázku odpověděl(a) spíše ne nebo ne, proč?

Graf 11: Důvody nespokojenosti s ubytovacími službami

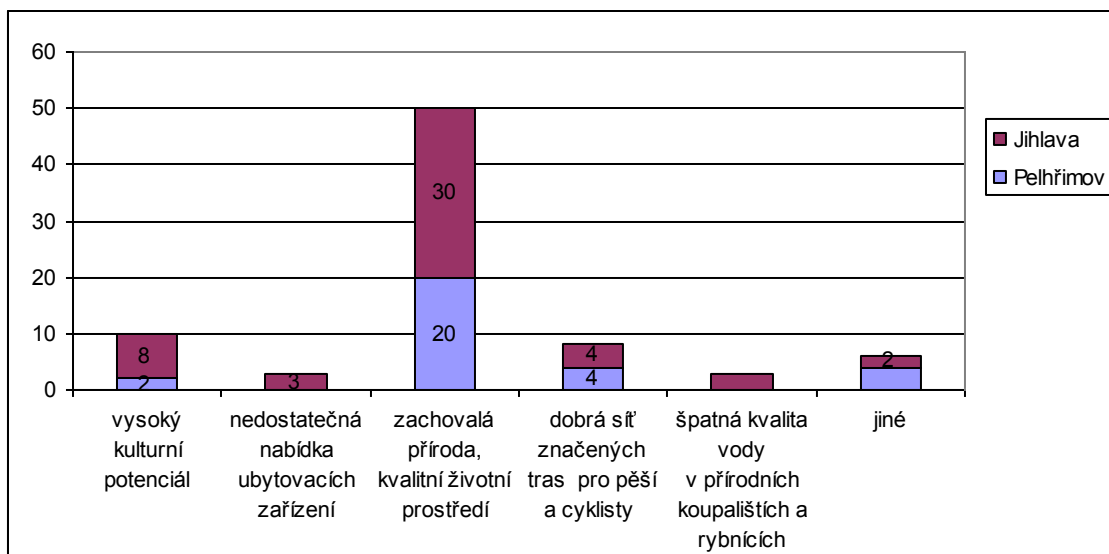
Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Pod položkou jiné byla jako důvod uvedena kvalita doplňkových služeb a vybavení ubytovacího zařízení.

Otázka 13: Označte možnost, která podle Vás nejlépe charakterizuje Vysočinu.

Naprostá většina lidí má Vysočinou zažitou jako území se zachovalou přírodou či kvalitním životním prostředím.

Graf 12: Charakteristický rys Vysočiny

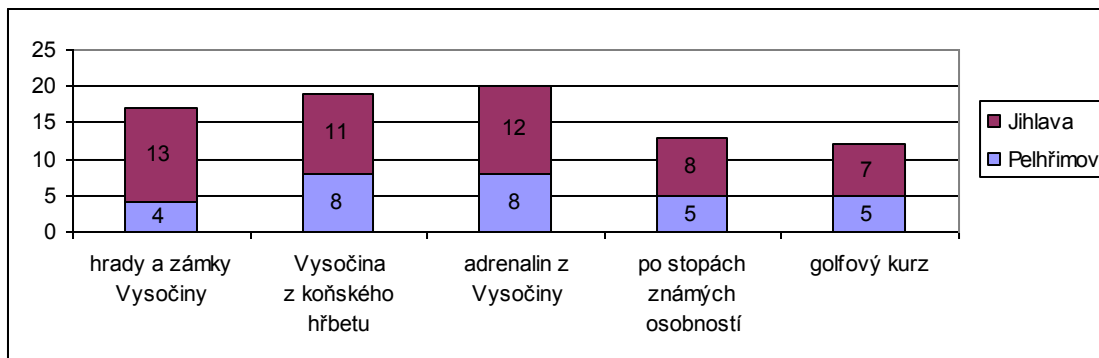

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Nikdo neoznačil možnost „velmi dobrá dostupnost různými druhy dopravy“, není to překvapující vzhledem k tomu, kolik dotázaných bylo nespokojeno s veřejnou dopravou na Vysočině. Vysoký kulturní potenciál přisoudilo Vysočině 10 z dotázaných. Otázkou je, zda by bylo pro Vysočinu přínosné snažit se změnit nahlížení lidí na ní.

Otázka 14: Které z následujících akcí byste se nejradši zúčastnili?

Graf 13: Akce, které by se návštěvník zúčastnil

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Tato otázka byla položena spíše pro orientaci a dává vybrat z pěti fiktivních produktů cestovního ruchu na Vysočině. Výsledky jsou velmi vyrovnané. Nejméně dotázaných zvolilo golfový kurz. Důvodem může být i to, že obyvatelstvo na Vysočině nemá v porovnání s jinými kraji takové prostředky.

Otázka 15: Chystáte se turistický region Vysočina v budoucnu znovu navštívit?

Ze všech dotazovaných na tuto otázku odpověděli jen 4 návštěvníci ne. Šestnáct lidí odpovědělo, že nevim, a zbytek, že ano. Ohled se zde musí brát na to, že při osobním dotazování málokdo řekne na rovinu zápornou odpověď, protože při kladné odpovědi si lidé připadají lepší.

6.2 Celkové vyhodnocení dotazníkového šetření

Profil návštěvníka vychází z provedeného dotazníkového šetření v létě 2009. Z šetření vyplývá, že nejvíce převažují návštěvníci, kteří si pobyt zajišťují samostatně a málokdy spoléhají na cestovní kancelář. Z hlediska skladby jsou nejčastěji zastoupeni návštěvníci z Vysočiny (cca 30%). Nejvíce zastoupenou skupinou byla věková kategorie 26-34 let. Stejně procent pak měla možnost do 25 let a 35-49 let. Co se týká poměru dotazovaných mužů a žen je počet téměř stejný. Návštěvníci Vysočiny mají nejčastěji ukončené středoškolské vzdělání s maturitou – 37,5 %. Vysokoškolského vzdělání dosáhlo 22,5 % dotázaných. Hlavním důvodem návštěvy byla relaxace – 22,5 %, poznání, zábava, významný podíl měla návštěva příbuzných a známých. Z hlediska věku a získávání informací s výškou věku roste i využívání služeb cestovních kanceláří, naopak nižší věkové kategorie výrazně více využívají internet. Nejčastější délka pobytu byla 1-2 noci – 37,5 %. Na 3-7 nocí přijelo na Vysočinu 31,3 %. Nejvíce dotázaných 33,8 % bydlelo u známých, nebo ve vlastní chatě; 27,5 % využilo služeb hotelu, nebo penzionu. Zdrojem informací o turistickém regionu bylo nejčastěji doporučení příbuzných a známých a internet. Nízký byl podíl návštěvníků, kteří přijeli do regionu poprvé. Návštěvníci byli většinou spokojeni s kvalitou ubytovacích služeb, méně už s veřejnými dopravními službami.

6.3 Zodpovězení hypotéz

- **Návštěvníci jsou nespokojeni se službami ubytovacích zařízení.**

Některé domněnky říkají, že do turistického regionu Vysočina přijíždí málo návštěvníků, protože zde chybí ubytovací kapacity s vyšším standardem. Na druhou stranu bylo zjištěno, že ubytovací zařízení jsou v průběhu roku využívány jen do výše 25 % kapacity. To ale může být důsledkem sezónnosti, kdy přes léto bývají ubytovací zařízení vytížena mnohem více než v zimě. Výsledek dotazníkového šetření vyvrací předpoklad o nespokojenosti návštěvníků se službami v ubytovacích zařízeních. Z dotázaných, kteří mají na ubytování jasný názor, odpovědělo 71 %, že jsou spíše spokojeni, či spokojeni.

- **Většina návštěvníků jezdí na Vysočinu za odpočinkem.**

Ve výzkumu agentury CzechTourism bylo zjištěno, že návštěvníci hledají na Vysočině především klid a odpočinek. Ačkoli je možné si pod tímto pojmem představit nejrůznější aktivity, i ve vlastním dotazníkovém šetření téměř jedna čtvrtina, tedy největší podíl dotázaných, uvedla jako hlavní důvod své návštěvy relaxaci, čímž je hypotéza potvrzena.

6.4 Optimální nabídka cestovního ruchu

Turistický region Vysočina leží v geomorfologické podsoustavě Českomoravská vrchovina a jeho území, ačkoli vnitřně diferencované z hlediska potencionálního turistického využití, je v porovnání s ostatními regiony České Republiky jedním z nejvíce homogenních krajinných typů.

Vysočina se řadí k regionům s významným přírodním i kulturním potenciálem. Analýzou primární a sekundární nabídky byl vytvořen náhled na předpoklady cestovního ruchu. Velký potenciál představuje zachovalá a unikátní příroda, což se projevilo i v dotazníku, ze kterého je zřejmé, že lidé tuto vlastnost Vysočiny vědomě nejčastěji přiřazují, a důkazem jsou i dvě chráněné oblasti. Příhodné klimatické podmínky (dlouhé období se souvislou a dostatečně vysokou sněhovou pokrývkou) předurčují turistický region jako vhodný pro zimní rekreaci a sporty, zejména pak běžecké lyžování. I přes to je podle průzkumů agentury CzechTourism Vysočina navštěvována turisty více v letním období, než v zimním. Významnou formou cestovního ruchu je městská turistika. V turistickém regionu Vysočina se nachází hned tři památky zapsané na Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO, což je republikový unikát. Svůj význam zde mají národní kulturní památky, městské památkové rezervace i městské památkové zóny a v přepočtu na obyvatele má Vysočina celkově největší koncentraci památkových objektů v celé republice.

Rozvoj cestovního ruchu v turistickém regionu podporuje relativně dobrá dopravní vybavenost (ve smyslu dopravních sítí) a centrální poloha v rámci České Republiky, která zajišťuje „blízkost“ velkých sídel jako je Praha, Brno, či Vídeň.

Nevýhodou jsou pak samotné možnosti veřejné dopravy na Vysočině, kdy většina návštěvníků využívajících těchto služeb s nimi není spokojena. Slabou stránkou je nízká návštěvnost zahraničními turisty. Vysočinu jich od ledna do září 2009 navštívilo 42 000, což představuje meziroční úbytek o 7 %. Důvodem může být finanční krize a její důsledky, ale dlouhodobě je problémem nedostatek ubytovacích zařízení s vyšším standardem, jenž zahraniční návštěvníci požadují. Naopak spíše méně nároční tuzemští turisté často hledají ubytování v chatových osadách, kempech a penzionech, přičemž ubytování v takovém typu zařízení je nezdědka podmíněno sezónností. Zde je potřeba rozšířit služby pro formy cestovního ruchu, které nejsou tolik sezónní jako například školy v přírodě či nabídka kvalitních teambuildingových a incentivních akcí. Sezónnost by se dala eliminovat i rozvojem sportovních a doplňkových zařízení pro trávení volného času zvláště v případě nepříznivého počasí (zábavní centra, areály sportu, aquaparky) (www.czso.cz).

V posledních letech se ale mnohé změnilo k lepšímu, přibyla řada turistických „lákadel“, informačních míst, muzeálních expozic, cyklostezek, naučných stezek. Výraznými změnami prošla v poslední době síť značených cest, především cyklotras – přibýly desítky nových kilometrů. Díky tomu se už dnes na kole dostaneme bez potíží prakticky ke všem důležitým a turisticky atraktivním cílům v kraji. Přibývá také naučných stezek, které pomáhají turistům objevovat další lokality. Existuje i mnoho projektů, které seznamují potenciální návštěvníky s atraktivitami Vysočiny.

V blízké budoucnosti lze v souladu se současnými trendy očekávat rozvoj klidné a ekologicky čisté pobytové turistiky (venkovská turistika, agroturistika), pro kterou jsou vhodné podmínky na celém území kraje Vysočina. Rozvíjet se bude stále poznávací turistika, která již nyní má v turistickém regionu Vysočina velký význam a je spojena s návštěvou kulturně-historických památek. Stejně tak cykloturistika, která je v současné době na vzestupu v něm pravděpodobně bude pokračovat. Očekávaný je velký růst počtu hiposteze. Ivana Mahelová uvedla na serveru www.ihned.cz v sekci cestování, že v nejbližších letech by na Vysočině mělo vzniknout přes 1000 kilometrů značených stezek pro jezdce na koních. Cykloturistika i hipoturistika mají na Vysočině ideální podmínky. Od těchto forem cestovního ruchu, jenž region nabízí, se odvíjí i budoucí struktura návštěvníků. Lze očekávat převahu segmentu mladých rodin s dětmi a

zejména tzv. mladých dospělých, kteří tráví volný čas aktivní dovolenou na kole či na koni, nebo odpočinkem na chatách a chalupách. V souvislosti se stárnutím populace, lze očekávat zvýšenou poptávku seniorů.

V otázce zvyšování návštěvnosti turistického regionu Vysočina by mohlo pomoci také zaměření se na firmy a společnosti a rozšíření nabídky kvalitních teambuildingových a incentivních akcí, které jsou realizovatelné díky zdejšímu přírodnímu potenciálu. To přiláká do turistického regionu nové návštěvníky, kteří by se sem jinak nedostali a kteří s sebou teoreticky při jejich opakované návštěvě přivedou i příbuzné či přátelé ze svého okolí. Z dlouhodobého hlediska je třeba snažit se vychovávat budoucí generace k účasti na cestovním ruchu v tomto regionu. Takové záměry sleduje přeshraniční spolupráce s Rakouskem. Přispět by mohla i propracovanější a ucelenější propagace turistického regionu na internetu, zároveň s jasným přehledem služeb turistické infrastruktury a možností jejich rezervace.

Vysočina je příkladem turistického regionu, který může nabízet komplexní nabídku atraktivit a služeb turistického ruchu. Dosud byla Vysočina vnímána spíše jako region, disponující zejména přírodními atraktivitami turistického ruchu, které jsou doplněny řadou kulturně-historických památek. Přírodní bohatství regionu by nemělo být nabízeno jako finální "produkt", ale je třeba jej chápat jako silnou stránku pro přilákání turistů, kterým budou nabízeny skutečné produkty. Přitom je třeba brát v úvahu skladbu návštěvníků a jejich potřeby a přání.

Po celém území turistického regionu Vysočina lze nalézt příležitosti k vytváření nových produktů cestovního ruchu a především pak možnosti inovace těchto produktů. Pro účel této práce byl vybrán ranč nedaleko Pelhřimova, kde byla prováděna část dotazníkového šetření. Od Jihlavy, ve které se odehrávala druhá část dotazování, je jezdecká stáj vzdálena 27 km, tzn. zhruba půl hodiny autem.

6.5 Inovace produktu cestovního ruchu

Název produktu

Bryčkou na Křemešník a zpět

Východiska

Inovace stávajícího produktu je navržena v souladu s výsledkem dotazníkového šetření. Jízda bryčkou se dá považovat za relaxační činnost, což představuje nejčastější účel návštěvy dotázaných. Trasa poskytuje i příležitosti k poznávání a na vrcholu Křemešník, který je cílem, jsou široké možnosti adrenalinových aktivit, které nejsou přímo zahrnuty do produktu, ale pro návštěvníky jsou přitažlivé a pro jejich výkon je v produktu prostor.

Jezdecká stáj Zdeněk Hrnčíř

Jezdecká stáj se nachází v obci Proseč pod Křemešníkem, 6 km od Pelhřimova směr na obec Nový Rychnov nebo Vyskytná. Z Pelhřimova je možné se sem dostat pravidelnou autobusovou dopravou, autem, pěšky po červené turistické stezce, či na kole.

Greenways Praha-Wien

Je to síť bezpečných tras a stezek upravených pro cyklisty, pěší či jezdce na koních. Na značenou cyklistickou páteřní trasu navazují místní tematické trasy a stezky. Greenways Praha - Vídeň prochází rozmanitými regiony mezi dvěma evropskými metropolemi a spojuje místa historicky, kulturně a přírodně zajímavá a cenná. Zelenou stezku vymysleli a uskutečňují lidé, které spojuje zájem o zdravé životní prostředí, zachování kulturního a přírodního dědictví a šetrný rozvoj obcí a měst, kde žijí. Trasa je volena s ohledem na místní potřeby a tradice. Zjednodušeně jde o trasy bez automobilové dopravy, určené pro všechny ostatní uživatele, tedy pěší turisty, cyklisty, in-line bruslaře, jezdce na koních a vozičkáře. K základnímu vybavení stezky pak patří nejen kvalitní povrch, značení a reklama, ale i další náležitosti jako odpočívadla, stojany na kola, lavičky, infocentra, WC, parkoviště pro auta, ubytování, občerstvení, servis apod.

Vrchol Křemešník

Na Vrcholu Křemešník se nachází rozhledna Pípalka a poutní hotel Křemešník, jehož součástí je lanové centrum a restaurace.

Současný stav rozpracovanosti

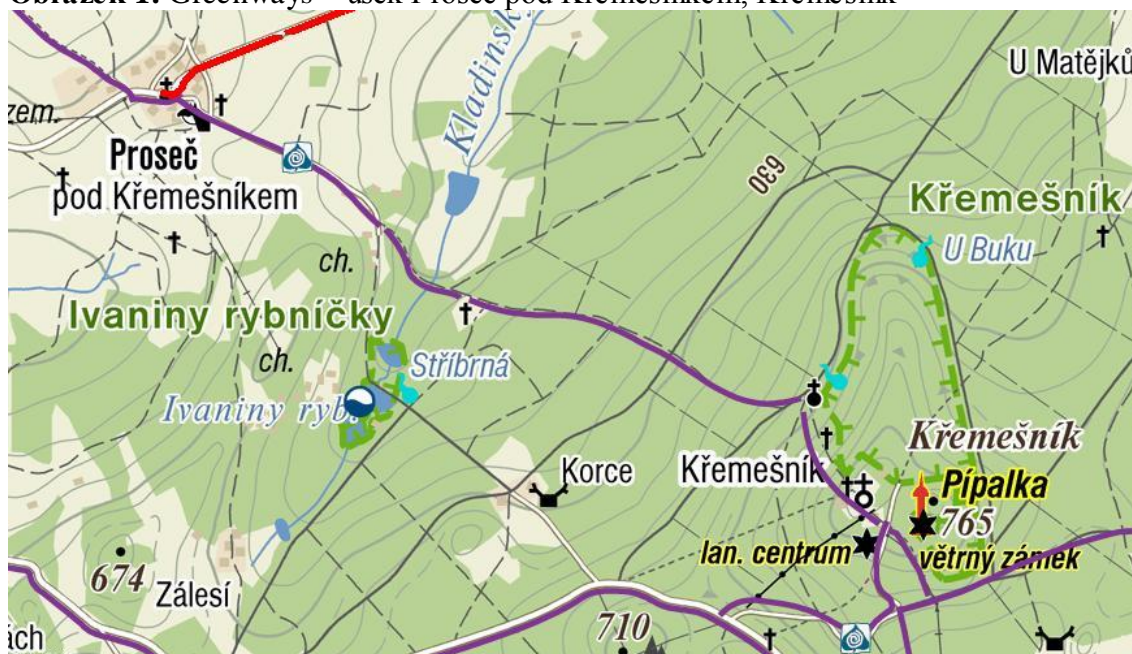
Jeздеcká stáj Zděněk Hrnčíř nabízí vyjížděky na koních (300,- Kč/h), ustájení pro vlastního koně (100,- Kč/noc) a zároveň levné ubytování (100,- Kč/noc). Jako tip na výlet je uváděna rozhledna na vrcholu Křemešník Pípalka.

Na vrcholu Křemešník se nachází poutní hotel, který provozuje přílehlý lanový park a mnoho dalších outdoorových aktivit. Součástí hotelu je restaurace. V těsné blízkosti hotelu je rozhledna Pípalka. Přes vrchol Křemešník prochází naučná stezka.

Součástí Greenways Praha-Wien je i Greenways řemesel a vyznání, které má několik větví na oblasti Vysočiny. Jedna z nich prochází přes Pelhřimov, Proseč nad Křemešníkem a vrchol Křemešník.

Územní lokalizace

Obrázek 1: Greenways – úsek Proseč pod Křemešníkem, Křemešník

Zdroj: www.mapy.cz

Celková vzdálenost stáje v Proseči pod Křemešníkem a vrcholem Křemešník je přibližně 2,7 km. Stezka začíná v nadmořské výšce 609 metrů nad mořem a postupně vystoupá až do nadmořské výšky 770 metrů. Greenways je znázorněna na Obrázku 1 fialovou barvou. Od ranče vede po ní cestou, zhruba po třetině vzdálenosti u Sluneční paseky v nadmořské výšce 623 metrů se mění kulisa stezky na louky a lesy obklopující

vrchol Křemešník. Na cípovitém výběžku, který mapa znázorňuje, se nachází kaplička svaté Anny s radioaktivní vodou.

Cílový segment

Produkt je určen pro milovníky koní a přírody, která je kulisou pro celý produkt. Účastníkem se může stát zástupce kterékoli věkové skupiny. Produkt mohou využít jednotlivci i skupiny a hodí se jak pro rodiny s dětmi, tak pro turisty důchodového věku.

Popis

Produkt spočívá v možnosti nechat se dopravit bryčkou (viz Příloha) taženou koňmi od jezdecké stáje Zdeněk Hrnčář na Vrchol Křemešník a zpět. Odjezd od jezdecké stáje by byl v 10-12 hodin, odjezd od hotelu Křemešník mezi 16-17 hodinou. Čas by byl upřesněn při rezervaci. Cena jízdenky za jednu cestu činí 100 Kč na osobu, přičemž v případě cesty tam i zpět je to 150 Kč na osobu. Děti do 110 cm výšky (na klín) mají cestu zdarma. Maximální počet osob na bryčce je 9. Cesta bryčkou trvá přibližně hodinu. Čas strávený na vrcholu Křemešník může turista vyplnit procházkou po naučné stezce, dát si jídlo v restauraci, navštívit rozhlednu Pípalka, či využít lanového centra a související outdoorové aktivity.

Na vrcholu Křemešník se nachází krásný barokní kostel Nejsvatější Trojice z poloviny 18. stol. Rozhledna Pípalka je pro veřejnost otevřena v sezoně o víkendech a svátcích, ostatní dny po předchozí telefonické dohodě. Poutní hotel Křemešník, k němuž patří i restaurace, nabízí kromě lanového parku na stromech také lezeckou stěnu, paintball, lukostřelbu, horská kola a koloběžky, expedice do volné přírody, sportovní turnaje a orientační závody, venkovní trampolínu, stolní tenis a v zimních měsících lyže či běžky. Procházející naučná stezka Křemešník je zaměřena na seznámení s přírodní rezervací Křemešník, ale upozorňuje návštěvníky i na kulturní památky a přibližuje jim historii a význam těchto památek.

Jezdecká stáj Zdeněk Hrnčář v Proseči pod Křemešníkem má svou stálou klientelu. Dále obcí prochází turistická a cyklistická stezka, v létě se na této trase navíc koná rozsáhlý Festival řemesel a vyznání Greenways (viz Příloha), což přivede další potenciální klienty a tak má tento produkt dobré šance na úspěch. Přínosem produktu by

mohl být i růst počtu návštěvníků víceúčelového zařízení v bezprostřední blízkosti vrcholu Křemešník a pozdější užší spolupráce mezi těmito podnikatelskými subjekty.

Propagace

Hlavním propagačním materiálem na regionální úrovni by byly letáky popisující produkt umístěné v informačních centrech v Pelhřimově, Jihlavě a Humpolci. Důležitou součástí propagace by byly též poutače umístěné v okolí hlavní silnice procházející obcí Proseč pod Křemešníkem a to v obou směrech. Dále by bylo vhodné vytvořit vlastní webové stránky Jezdecké stáje Zdeňka Hrnčáře a doplnit aktuální informace o inovovaném produktu cestovního ruchu na webu pelhřimovského informačního centra.

Propagace na celostátní úrovni je vhodná prostřednictvím spolupráce s CzechTourism. Jako ideální se k tomu jeví projekt Kudy z nudy, což je webový portál, kde lze najít zajímavé turistické nabídky a akce z celé České republiky. Vkládání nabídek a akcí na tento portál není zpoplatněno, a tak by Jezdeckou stáj Zdeněk Hrnčář finančně nezatěžovalo.

7 Závěr

Turistický region Vysočina se řadí k regionům s významným přírodním i kulturním potenciálem. Ačkoliv má tento turistický region otevřené možnosti rozvoje cestovního ruchu do budoucna, nejsou zatím zcela využity. Jako nedostatky lze vidět zemědělsky využívanou půdu, nízký počet zahraničních návštěvníků, neexistenci některých forem cestovního ruchu (lázeňský, veletržní), či nízkou délku pobytu návštěvníků. Na druhé straně může turistický region Vysočina poskytnout žádané formy ekologicky čisté pobytové turistiky, na jejím území leží turisticky zajímavé chráněné krajinné oblasti, tři památky zapsané na Seznamu světového kulturního dědictví UNECSO, mnoho dalších kulturních, historických a církevních památek i hustá síť velmi dobře značených turistických tras. Přestože Vysočina má vhodné klimatické podmínky a zázemí v podobě vleků a běžeckých tras pro zimní rekreaci, je turisty navštěvována především v letní sezóně.

Syntéza poznatků zjištěných z analýzy složek nabídky cestovního ruchu a z vlastního dotazníkového šetření byla podkladem pro vyřešení zvolených pracovních hypotéz – návštěvníci nejsou spokojeni s ubytovacími službami a většina návštěvníků jezdí na Vysočinu za odpočinkem. Hypotéza první potvrzena nebyla, většina dotázaných byla s ubytováním spokojena. Hypotéza druhá se v dotazníkovém šetření potvrdila, ale zároveň bylo zjištěno, že návštěvníky nejvíce láká zážitková turistika. I přes rozvinuté dopravní síť označují dotázaní za nedostačující kvalitu veřejné dopravy, která může do určité míry odradit potenciální návštěvníky.

Výstupem práce je návrh na inovaci produktu. V souladu s výsledkem dotazníkového šetření je inovace spíše relaxačního rázu, návštěvník si však odnese zážitek a v rámci produktu je vymezen prostor i pro outdoorové aktivity, které se v dotazníku ukázaly jako žádané.

V práci byla provedena analýza primární a sekundární nabídky cestovního ruchu, typologie rekreačních středisek v turistickém regionu Vysočina a vlastní dotazníkové šetření zaměřené na analýzu potřeb a požadavků návštěvníků, na jehož základě byla navržena inovace produktu. Tímto byly splněny stanovené cíle bakalářské práce.

8 Summary

Vysočina tourist region is one of the regions with significant natural and cultural potential. While this tourist region has opened opportunities for tourism development in the future, not yet fully exploited. Disadvantages can be the agricultural land, the low number of foreign visitors, the absence of certain forms of tourism (spa, fair), or low length of stay of visitors. On the other hand, Vysočina tourist region can provide environmentally clean residential tourism, its territory contain two protected area, three monuments registered on UNESCO World Heritage, many other cultural, historical and religious monuments and a dense network of well marked hiking trails. Despite suitable climatic conditions and facilities in the form of a cross-country ski trails for winter recreation, it is mainly frequented by tourists in summer.

The base for resolving the chosen working hypothesis was analysis of tourism supply components and questionnaire survey. The first hypothesis - visitors are not satisfied with the accommodation services - was not confirmed, most respondents were satisfied with the accommodation. Second hypothesis - the majority of visitors travel to the Vysočina for the rest - was confirmed in the survey, but also was found that visitors are most attracted to experiential tourism. Despite the developed transport network, respondents indicate a poor quality of public transport, which may deter potential visitors.

The output of this work is innovation of tourist product. According survey results the innovation has relaxation fundamental, but a visitor also gain an experience.

The paper includes the analysis of primary and secondary tourism supply, typology of tourist resorts in the tourist region Vysočina and questionnaire survey aimed at analyzing the needs and requirements of visitors, which led to the proposed product innovation. Thus fulfilling set out objectives of the thesis.

9 Seznam použité literatury

Odborné publikace:

1. FORET, M., PROCHÁZKA, P., VACULÍK, J., KOPŘIVOVÁ, K., FORET, N. *Marketing - základy a postupy*. Praha: Computer Press, 2001. 176 s. ISBN: 80-7226-558-X
2. FRANCOVÁ, E. *Cestovní ruch*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2003. 120 s. ISBN: 80-244-0719-1
3. GEHINOVÁ, B. *Geografie cestovního ruchu*. Ekonomická fakulta Jihočeské univerzity, 2008. 83 s. ISBN: 978-80-7394-142-0
4. GÚČIK, M. *Základy cestovního ruchu*. Banská Bystrica: Občianske združenie Ekonómia, Ekonomická fakulta UMB, 2000. ISBN: 80-8055-355-6
5. HESKOVÁ, M. a kol. *Cestovní ruch pro vyšší odborné a vysoké školy*. Praha: Fortuna, 2006. 224 s. ISBN: 80-7168-948-3
6. HESKOVÁ, M. a kol. *Marketing*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v českých Budějovicích, Zemědělská fakulta, 2003. 191 s. ISBN: 80-7040-620-8
7. HORNER, S., SWARBROOKE, J. *Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času*. Praha: Grada, 2003. 486 s. ISBN: 80-247-0202-9
8. JAKUBÍKOVÁ, D. *Marketing v cestovním ruchu*. Praha: Grada, 2009. 285 s. ISBN: 978-80-247-3247-3
9. KADEŘÁBKOVÁ, J., MATES, P. a kol. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 4. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2004. ISBN: 80-86473-80-5
10. KIRALOVÁ, A. *Marketing destinace cestovního ruchu*. Praha: Ekopress, 2003. 174 s. ISBN: 80-861-1956-4
11. KOLEKTIV AUTORŮ. *Cestovní ruch pro všechny*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2008. 90 s. ISBN: 978-80-7399-407-05
12. KOZEL, R. *Moderní marketingový výzkum*. Praha: GRADA Publishing, 2006. 280 s. ISBN: 80-247-0966-X
13. MALÁ, V., *Cestovní ruch*. Vybrané kapitoly. Praha: VŠE, 1999. 83 s. ISBN: 80-7079-443-7

14. MALÁ, V. a kol. *Základy cestovního ruchu*. Praha: VŠE, 2002. 98 s. ISBN: 80-245-0439-1
15. ORIEŠKA, J. *Technika služeb cestovního ruchu*. Praha: Idea servis, 2002. 244 s. ISBN: 80-85970-27-9
16. PÁSKOVÁ, M., ZELENKA, J. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Praha: MMR, 2002. 448 s.
17. PETRŮ, Z. *Základy ekonomiky cestovního ruchu*. Praha: Idea servis, 2007, 125 s. ISBN: 978-80-85970-55-5
18. VYSTOUPIL, J., a kol. *Atlas cestovního ruchu České republiky*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2006. 157 s. ISBN: 80-239-7256-1
19. VYSTOUPIL, J., ŠAUER, M. *Základy cestovního ruchu*. Brno: Masarykova univerzita, 2006. 163 s. ISBN: 80-210-4205-2
20. ZBOŘIL, K. *Marketingový výzkum: metodologie a aplikace*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 1998. 171 s. ISBN: 80-7079-394-5

Ostatní informační zdroje a propagační publikace z oblasti cestovního ruchu:

21. PODHORSKÝ, M. *Kraj Vysočina*. Praha: freytag & berndt, 2003. 152 s. ISBN: 80-7316-075-7
22. POHL, M., a kol. *Vysočina. Žďár nad Sázavou: Informační a metodické centrum*, 1996. 57 s.
23. URBAN, V. *Kam na víkend: Vysočina*. Brno: Computer Press, 2008. 124 s. ISBN: 978-80-251-2053-8
24. CzechTourism. *Satelitní účet cestovního ruchu České republiky* [on-line]. Praha: CzechTourism, 2009. [cit. 2. března 2010] Dostupné na WWW: http://www.czechtourism.cz/files/statistiky/aktualni_data/27_04_09_satelitni_ucet_cr_2007.pdf
25. CzechTourism. *Vytváření organizací cestovního ruchu (OCR) v turistických regionech* [on-line]. Praha: CzechTourism, 2005. [cit. 10. listopadu 2009] Dostupné na WWW: <http://www.czechtourism.cz/files/regiony/destin/organizacecrvregionech.pdf>
26. MarketingPower. *Definition of marketing* [on-line]. American Marketing Association [cit. 9. listopadu 2009] Dostupné na WWW: <http://www.marketingpower.com/AboutAMA/Pages/DefinitionofMarketing.aspx>

27. DOČKAL, V. Ústřední pojmy regionální politiky EU: Příspěvek ke studiu euroregionalismu. *StředoEvropskéPolitickéStudie* [online]. 2004 [cit. 2009-12-03]. Dostupný z WWW: <http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=192>
28. CzechTourism. *Nové rozdělení turistických regionů České republiky* [on-line]. Praha: CzechTourism, 2010. [cit. 3. března 2010] Dostupné na WWW: <http://www.czechtourism.cz/media/tiskove-zpravy/nove-rozdeleni-turistickych-regionu-ceske-republiky.html>
29. Kraj Vysočina. *Analýza cestovního ruchu v kraji Vysočina* [on-line]. Brno: 2006. Dostupné na WWW: http://extranet.kr-vysocina.cz/download/orr/cest_ruch/Analyza_cestovniho_ruchu_v_kraji_Vysocina.pdf

Další internetové zdroje:

<http://www.cekus.eu>
<http://www.chh.cz>
<http://www.cot.cz>
<http://www.cygni.risy.cz>
<http://www.czechtourism.cz>
<http://www.czso.cz>
<http://www.e-vysocina.cz>
<http://www.extranet.kr-vysocina.cz>
<http://www.golcuv-jenikov.cz>
<http://www.hotelkremesnik.cz>
<http://www.hradkamen.cz>
<http://www.hrad-lipnice.eu>
<http://www.hradpolna.cz>
<http://www.chmi.cz>
<http://www.chotebor.cz>
<http://www.infocentrum.nmm.cz>
<http://www.infohumpolec.cz>
<http://www.jihlava.czso.cz>
<http://www.kamenicenl.cz>
<http://www.klaster.novarise.cz>
<http://www.korouzne.unas.cz>
<http://www.kudyznudy.cz>
<http://www.ledecns.cz>
<http://www.mbudejovice.cz>
<http://www.mestovm.cz>
<http://www.monument.npu.cz>
<http://www.mikroregion.pel.cz>
<http://www.muhb.cz>
<http://www.muzeumvm.cz>

<http://www.mzm.cz>
<http://www.nadacepartnerstvi.cz>
<http://www.nmmn.cz>
<http://www.namestnosl.cz>
<http://www.obec-police.cz>
<http://www.obecziliv.cz>
<http://www.oubudisov.cz>
<http://www.pelhrimovsko.cz>
<http://www.pocatky.cz>
<http://www.region-vysocina.cz>
<http://www.rostejn.wz.cz>
<http://www.silnice-zeleznice.cz>
<http://www.skiareal-svratka.cz>
<http://www.snezne.cz>
<http://www.svetlans.cz>
<http://www.svratka.cz>
<http://www.trebic.cz>
<http://www.telc.eu>
<http://www.zamek-jaromerice.cz>
<http://www.zamek-namest.cz>
<http://www.zamekzdar.cz>
<http://www.ziliv.eu>
<http://www.zirovnice.cz>

10 Seznam obrázků, tabulek a grafů

Graf 1: Zdrojové kraje

Graf 2: Způsob dopravy

Graf 3: Počet přenocování

Graf 4: Ubytování

Graf 5: Informační zdroje

Graf 6: Hlavní důvod návštěvy

Graf 7: Nejlákavější aktivita

Graf 8: Spokojenost s veřejnou dopravou

Graf 9: Důvody nespokojenosti s veřejnou dopravou

Graf 10: Spokojenost s ubytovacími službami

Graf 11: Důvody nespokojenosti s ubytovacími službami

Graf 12: Charakteristický rys Vysočiny

Graf 13: Akce, které by se návštěvník zúčastnil

Obrázek 1: Greenways – úsek Proseč pod Křemešníkem, Křemešník

11 Seznam příloh

Příloha 1: Turistické regiony České Republiky (1999)

Příloha 2: Turistické regiony České Republiky (2010)

Příloha 3: Potenciál rekreační plochy v kraji Vysočina

Příloha 4: Přírodní předpoklady cestovního ruchu v kraji Vysočina

Příloha 5: Kulturně-historické předpoklady cestovního ruchu

Příloha 6: Hromadná ubytovací zařízení

Příloha 7: Lůžková kapacita kraje

Příloha 8: Zimní sporty a rekreace

Příloha 9: Regionalizace cestovního ruchu

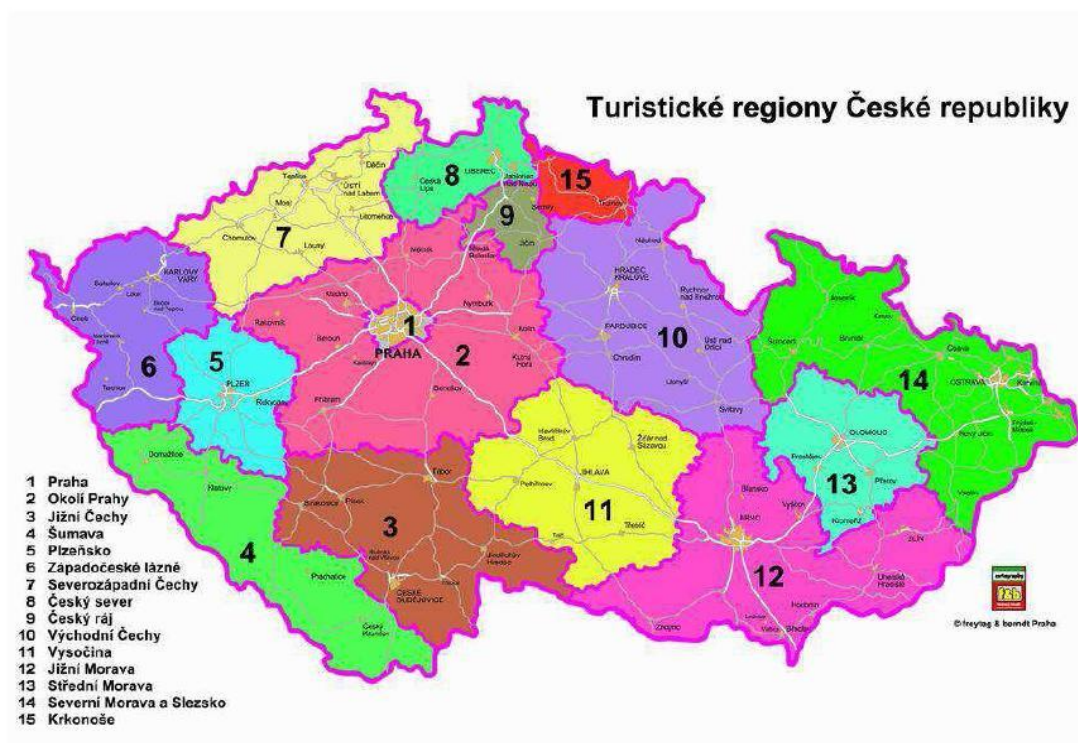
Příloha 10: Festival řemesel a vyznání Greenways

Příloha 11: Dotazník

Příloha 12: Bryčka

12 Přílohy

Příloha 1: Turistické regiony České Republiky (1999)

Zdroj: www.czechtourism.cz

Příloha 2: Turistické regiony České Republiky (2010)

Turistické regiony České republiky

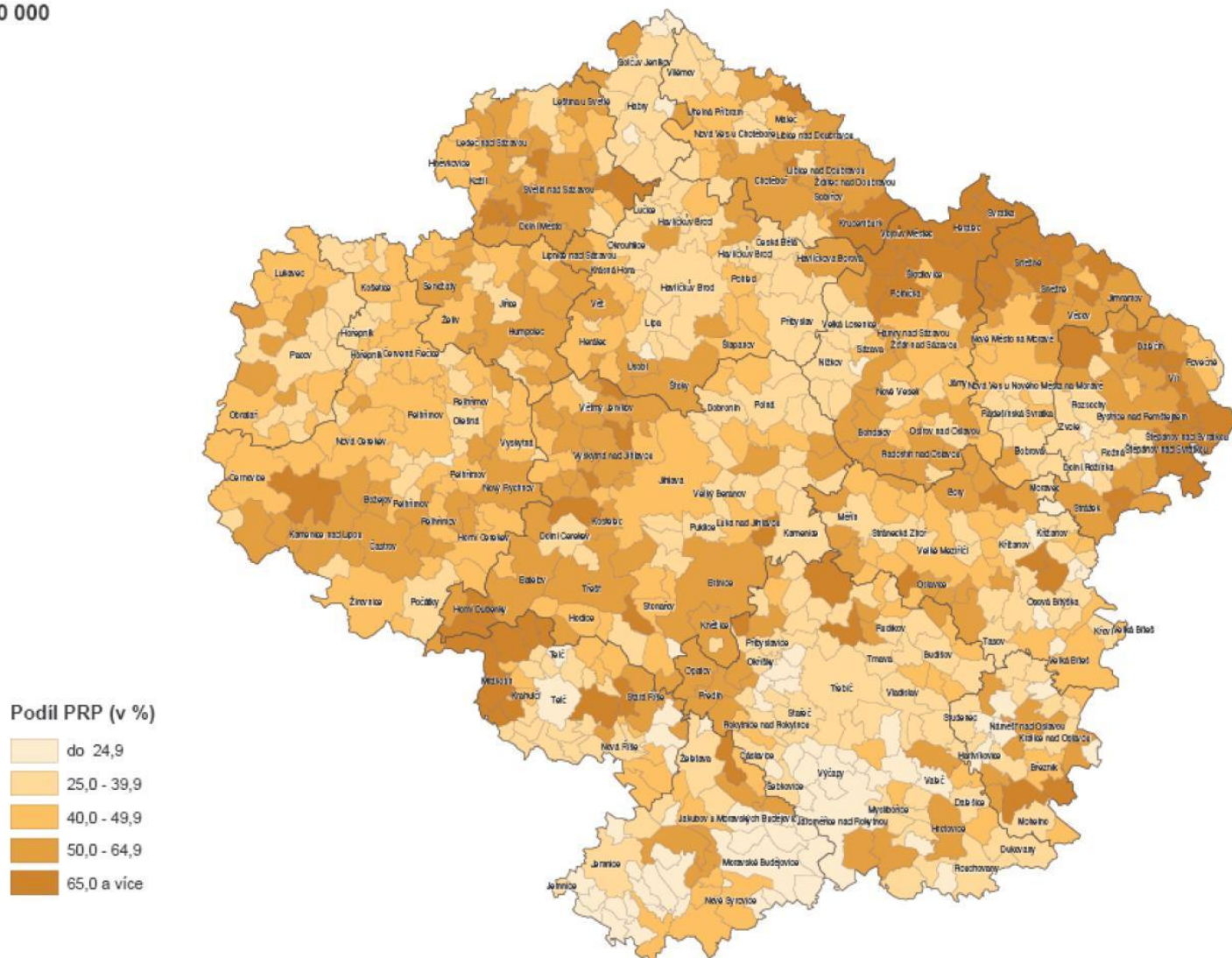

Zdroj: www.czechtourism.cz

Příloha 3: Potenciál rekreační plochy v kraji Vysočina

POTENCIÁLNÍ REKREAČNÍ PLOCHY

1:600 000

Zdroj dat: Úhnné hodnoty druhů pozemků, ČÚZK, 2005
vlastní výpočty

0 10 20 30 40 km

Mapový poskytel: AroČR © 1997 ARCDATA PRAHA, s.r.o.
Tematický obsah: ESF MU BRNO

Příloha 4: Přírodní předpoklady cestovního ruchu v kraji Vysočina

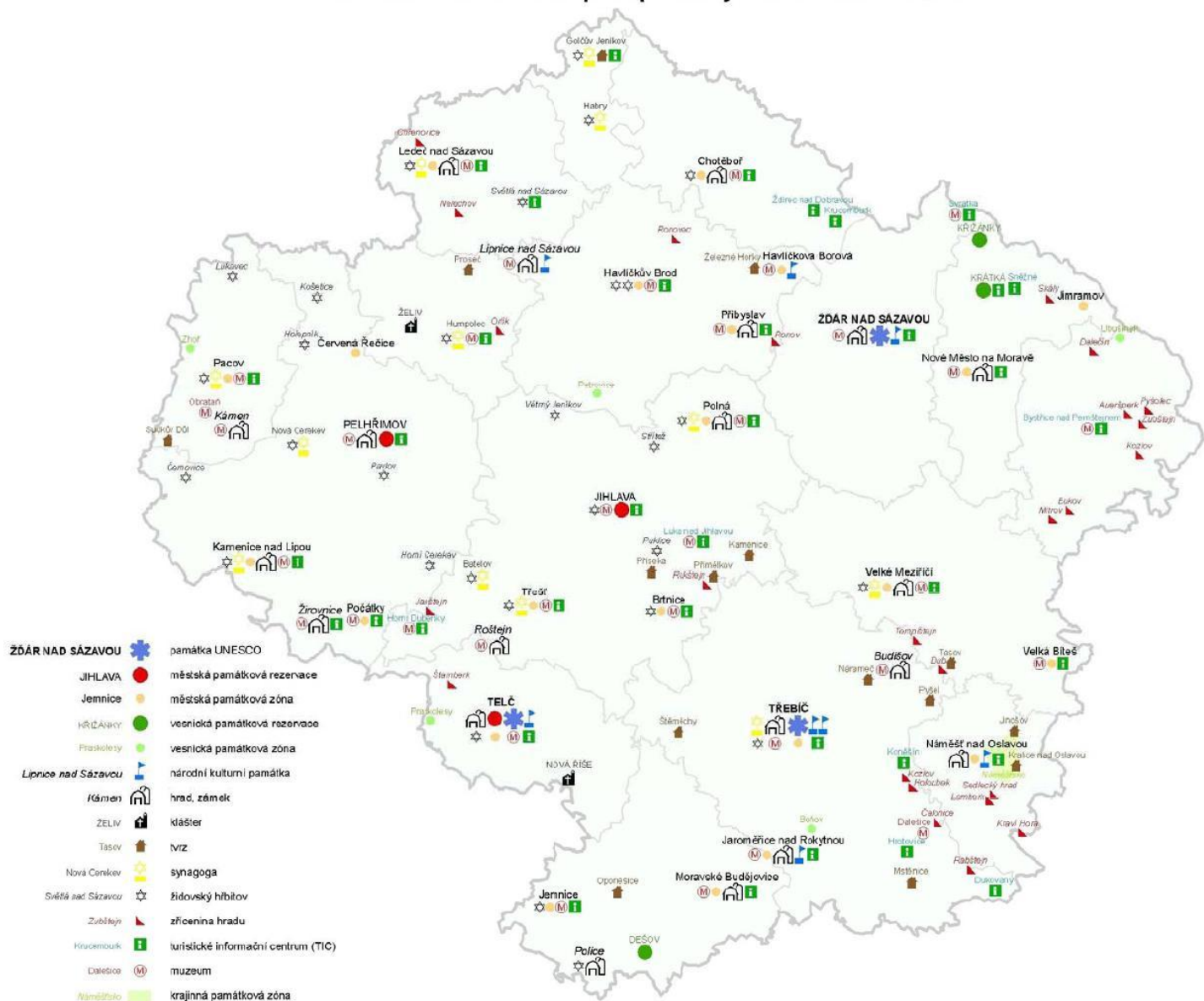
Přírodní předpoklady cestovního ruchu v kraji Vysočina

Zdroj: www.extranet.kr-vysocina.cz

Příloha 5: Kulturně-historické předpoklady cestovního ruchu

Kulturně - historické předpoklady cestovního ruchu

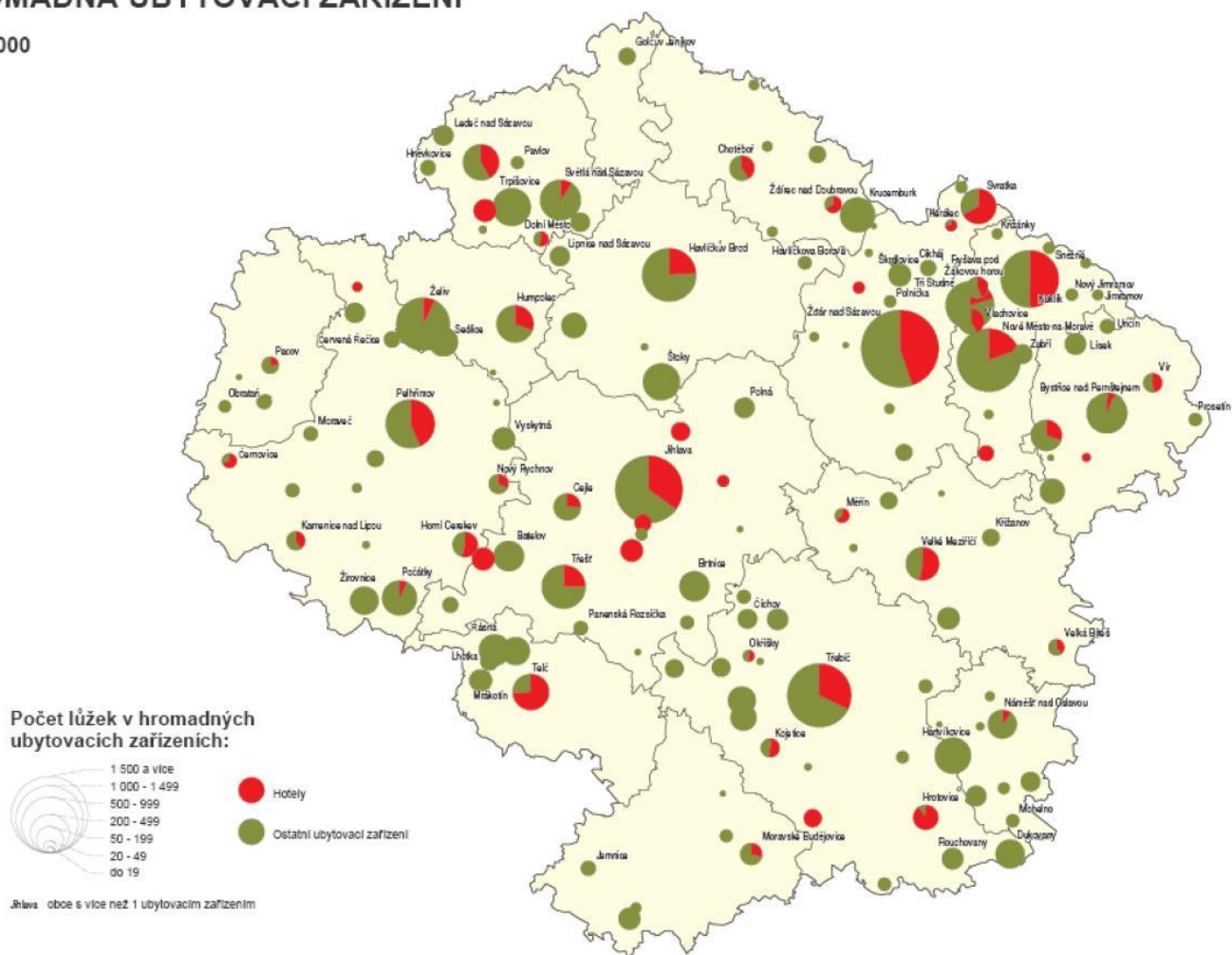

Zdroj: www.extranet.kr-vysocina.cz

Příloha 6: Hromadná ubytovací zařízení

HROMADNÁ UBYTOVACÍ ZAŘÍZENÍ

1:600 000

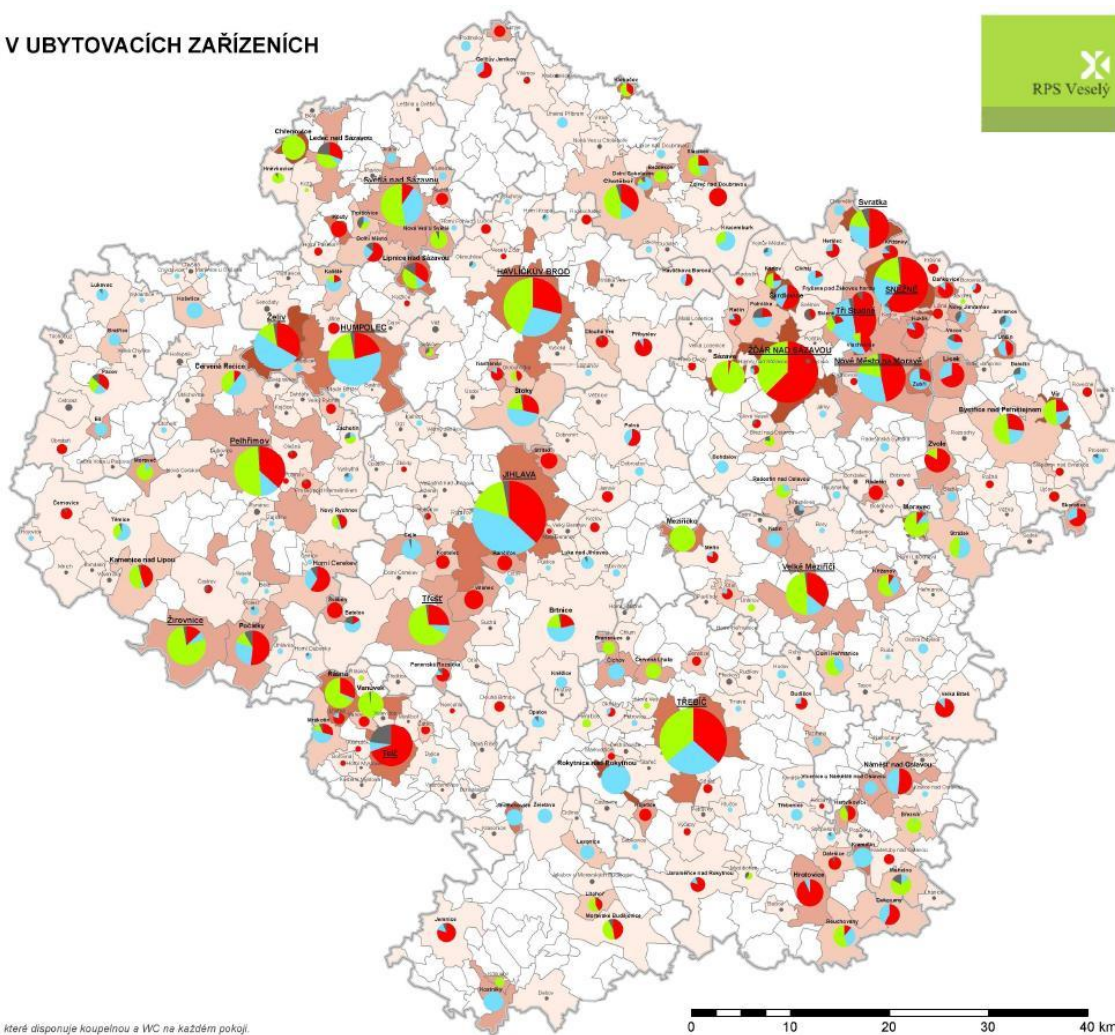
Zdroj dat: Úhrnné hodnoty druhů pozemků, ČÚZK, 2006
vlastní výpočty

0 10 20 30 40 km

Mapový podklad: AroČR © 1997 ARCD
Tematický obsah: ESF MU BRNO

Příloha 7: Lůžková kapacita kraje

CELKOVÁ LŮŽKOVÁ KAPACITA V UBYTOVACÍCH ZAŘÍZENÍCH V OBCÍCH KRAJE VYSOČINA

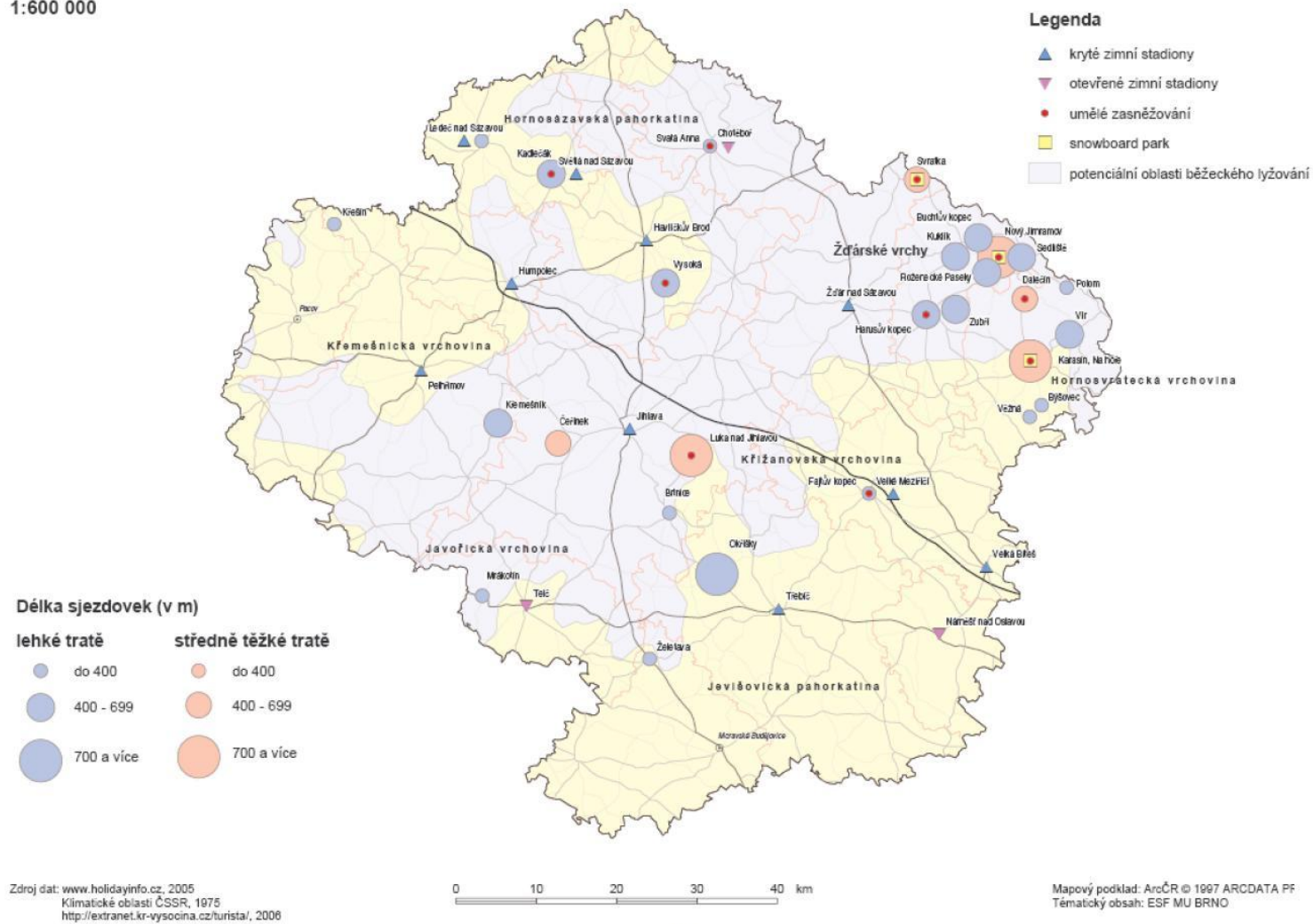
2 Pozn.: Ubytovací zařízení s vyšším standardem = ubytovací zařízení, které disponuje koupelnou a WC na každém pokoji.

Zdroj: www.kr-vysocina.cz

Příloha 8: Zimní sporty a rekreace

ZIMNÍ SPORTY A REKREACE

1:600 000

Příloha 10: Festival řemesel a vyznání Greenways

Zdroj: www.nadobrychcestach.cz

Příloha 11: Dotazník

Dotazník – přání a potřeby návštěvníků turistického regionu Vysočina

Dobrý den,

jmenuji se Alžběta Farkačová, jsem studentkou Ekonomické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích a tento dotazník bude podkladem pro mou bakalářskou práci na téma: Typologie rekreačních středisek v turistickém regionu Vysočina. Prosím o pár minut Vašeho času, který tento dotazník zabere. Křížkem označte vždy jednu odpověď. Všechny Vámi uvedené informace budou zpracovány anonymně.

1. Jste v regionu Vysočina poprvé?

- ano ne

2. Odkud pocházíte?

☐ Praha	☐ Středočeský kraj	☐ Pardubický kraj
☐ Královéhradecký kraj	☐ Liberecký kraj	☐ Ústecký kraj
☐ Karlovarský kraj	☐ Plzeňský kraj	☐ Jihočeský kraj
☐ Vysočina	☐ Olomoucký kraj	☐ Moravskoslezský kraj
☐ Zlínský kraj	☐ Jihomoravský kraj	

3. Jak jste sem přicestoval(a)? (převažující způsob dopravy)

- autem (na motocyklu) vlakem
 autobusem na kole
 pěšky

4. Kolik nocí zde plánujete strávit?

- 0 1-2 noci 3-7 nocí více než 7

5. Kde jste ubytován(a)?

- kemp / tábořiště (stan, chatka, karavan)
 hostel, hotel, penzion
 ubytování u známých / příbuzných, případně vlastní chata / chalupa
 nejsem zde ubytován(a)

6. Na základě jakých informačních zdrojů jste se rozhodl(a) pro návštěvu Vysočiny?

- turistická informační centra cestovní kanceláře a agentury
 média internet
 příbuzní a známí

7. Jaký je hlavní důvod Vaší návštěvy?

- poznání relaxace
 turistika a sport příbuzní a známí
 zábava práce
 zdraví tranzit (pouze projíždím)
 nákupy

8. Jaká aktivita Vás nejvíce láká?

☐ zábava, kultura	☐ pěší turistika, cykloturistika, hipoturistika
☐ sportovní akce, sport	☐ poznávací turistika
☐ venkovská turistika, agroturistika	☐ wellness
☐ vodní sporty	☐ zážitková turistika

9. Jste spokojen(a) s možnostmi veřejné dopravy (autobusy, vlaky) na Vysočině?

- ano spíše ano spíše ne ne nevím

10. Pokud jste na předchozí otázku odpověděl(a) spíše ne nebo ne, proč?

☐ malá frekvence spojení	☐ špatná provázanost jednotlivých spojení
☐ malá hustota dopravních sítí	☐ jiné.....

11. V případě že jste zde ubytován(a), jste spokojen(a) s ubytovacími službami?

- ano spíše ano spíše ne ne nevím

12. Pokud jste na předchozí otázku odpověděl(a) spíše ne nebo ne, proč?

☐ nedostatečná hygiena	☐ personál ubytovacího zařízení
☐ cena	☐ jiné.....

13. Označte možnost, která podle Vás nejlépe charakterizuje Vysočinu.

☐ vysoký kulturní potenciál	☐ dobrá síť značených tras pro pěší a cyklisty
☐ nedostatečná nabídka ubytovacích zařízení	☐ velmi dobrá dostupnost různými druhy dopravy
☐ zachovalá příroda, kvalitní životní prostředí	☐ špatná kvalita vody v přírodních koupalištích a rybnících
☐ jiné.....	

14. Které z následujících akcí byste se nejraději zúčastnili?

☐ hrady a zámky Vysočiny	☐ po stopách známých osobností
☐ Vysočina z koňského hřbetu	☐ golfový kurz
☐ adrenalin z Vysočiny	

15. Chystáte se turistický region Vysočina v budoucnu znovu navštívit?

- ano ne nevím

16. Jste:

- žena muž

17. Kolik je Vám let?

- do 25 26-34 35-49 50 – 59 nad 60

18. Nejvyšší dosažené vzdělání:

☐ základní vzdělání	☐ střední odborné vzdělání bez maturity
☐ středoškolské vzdělání s maturitou	☐ vysokoškolské vzdělání

19. Ekonomická aktivita:

☐ student, žák	☐ zaměstnanec	☐ nezaměstnaný
☐ podnikatel	☐ důchodce	☐ na mateřské

Příloha 12: Bryčka

Zdroj: www.hyperinzerce.cz